

LIBRARY

DEC 01 1982

VILNIS

LIETUVIŲ LIAUDIES LAIKRAŠTIS
LITHUANIAN NEWSPAPER
3116 So. Halsted St., Chicago, Ill. 60608
Telefonas: [312] 842-7325

VOLUME LXII Nr. 24

KETVIRTADIENIS, LAPKRIČIO [NOVEMBER] 25, 1982

KAINA 25 c.

KASDIEN

EDMUNDAS JUŠKYS
TAKOS NUOTAIKOS
VYKS Į MASKVĄ
"VILNIES" VAJUS

Kai tik buvęs Vašingtone TSRS ambasados pirmasis sekretorius konsulas Edmundas Juškys išvyko iš Amerikos ir grįžo į Lietuvą, Čikagoje reakcinių nacionalistų visi gaidžiai užgiedojo, kad jis tenai pakliuvo į bėdą, o prieš kurį laiką pradėjo plakti liežuviais, kad netgi saugumo areštuotas ir uždarytas kalėjime. Tai išmislas, kokį tegali sugalvoti tik reakciniai nacionalistai.

Vilniaus "Tiesoje", spalio 2 d. laidoje, Edmundo Juškio pavardę greta P. Griškevičiaus po Antano Bimbos nekrologo. O beveik oficialiomis žiniomis, Edmundo Juškys gavo paskyrimą būti "Zinių" draugijos pirmininko padėjėju.

...

Iš praeitų kongreso rinkimų Amerikos pilkajai liaudžiai naudos kaip iš ožio vilnų. Gal tik tiek naudos, kad prez. Reaganas buvo įspėtas per daug nesišvaistyti su savo užmačiomis turtingiems duoti, o iš biednų atimti. O kalbant kas laimėjo,—laimėjo taikos šalininkų nuotaikos.

Išskiriant Arizonos valstiją, kur tik buvo leista balsuotojams pasisakyti nori ar nenori, kad branduolinis ginklas būtų išaldytas, visur dauguma pasisakė už išaldymą. Čikagos mieste net 75 procentai balsuotojų pasisakė už išaldymą. Tai ženklas, kad Amerikos liaudis už nusiginklavimą.

...

Beveik tikra, kad dar šį mėnesį daugiau kaip 150 Amerikos biznio valdytojų (executives) vyks į Maskvą dviems dienoms pasitarti, kaip pradėti didinti JAV-TSRS savitarpio prekybą.

Vašingtono kietakakčiams toks šių biznio valdytojųėjimas nėra patogus, bet sveikai galvojančios kompanijų vadovai mato, jog reikia kas nors daryti, nes JAV prekyba su užsienio šalimis gali nusivaryti nuo koto, kai išmokėjimų užsieniui deficitai nesiliauja.

...

Čikagiečiai laukia miesto mero rinkimų. Nėra abejonės, rinkimus laimės demokratų kandidatas. Tačiau kuris iš demokratų bus, išspręs pirminiai rinkimai, kurie, kaip atrodo, bus karšti ir aktyvūs.

Merė Jane Byrne siekia būti perrinkta. Ilgus metus meru buvusio velionio Daley sūnus, valstijos prokuroras Richard M. Daley irgi pasiskelbė, jog sieks būti išrinktas meru.

Prokuroras Richard M. Daley yra "Vilnies" kaimynas, bridgeportietis. Šiame mieste rajone jau mirga rinkiminės kampanijos lėpliai. Ir nėra abejonės, Bridgeporto rajone laimėtoju tikrai išeis.

BREŽNEVO PALAIKUS PALAIDOJO PRIE LENINO MAUZOLIEJAUS

L. BREŽNEVAS

Maskva. — Lapkričio 10 d. mirusio Tarybų Sąjungos vadovo Leonido Brežnevo palaikai buvo pašarvoti Kolonų salėje, kur pro jo karštą, skendantį vainikuose ir gėlėse, pražygiavo šimtai tūkstančių tarybinių žmonių ir užsienio šalių atstovų. Laidotuvės įvyko lapkričio 15 d. Velionio karštą iš kolonų salės į Raudonąją aikštę prie Lenino mauzoliejiaus vežė la-

fetas, paskui jį ėjo velionio šeima ir artimieji. Prieš karštą žygiavo karininkai, nešdami juodai įrėmintą Brežnevo portretą, o už jų kiti karininkai nešė vainikus. Po vainikų sekė pulkininkai, ant 42-iejų raudonų priegalvių nešdami velionio medalius ir atžymėjimus, kuriuos jis buvo pelnęs savo gyvenime už tarnavimą tarybinei liaudžiai ir valstybei.

Po naujojo TSRS Komunistų partijos sekretoriaus Jurijaus Andropovo kalbos, kurioje jis pabrėžė, kad TSRS tęs Brežnevo nustatytą vidaus ir užsienio politiką, ir po kalbų kitų atstovų, politbiuro nariai prinešė karštą prie mauzoliejiaus vietos, kur buvo naujai iškasta duobė.

Paskutinį kartą su velioniu atsisveikinus jo žmonai, sūnui bei dukrai, karstas buvo nuleistas į duobę, tuo tarpu užviešpatavo tylą, o paskui aidėjo artilerijos šūviai, skambino varpai, kaukė fabričių sirenos. Po visą Tarybų Sąjungą tuo metu buvo užmiręs gyvenimas, visi gerbė velionio atminimą.

Laidotuvės buvo taip iškilmingos, kokių, kaip spauda rašo, nebuvo nuo Stalino laidotuvių. Brežnevo palaikai palaidoti tarp artimo Lenino bendradarbio Jakov Sverdlo-

S. J. Jokubka

vo ir Felikso Dzeržinskio. Raudonojoje aikštėje paskui vyko Maskvos igulos kariuomenės paradas, kurį priėmė politbiuro nariai ant Lenino mauzoliejiaus paaukštinimo, kartu su naujuoju KP sekretorium Andropovu.

Laidotuvių iškilmėse dalyvavo didelis skaičius svečių iš užsienio. Jų tarpe buvo per trisdešimt prezidentų, ministrų pirmininkų, užsienio reikalų ministrų ir kt.

Amerikos delegacijai vadovavo viceprezidentas Bush, o joje dalyvavo ir valstybės sekretorius George Shultz. Jie vėliau turėjo progos susitikti su naujuoju PK partijos sekretorium ir pasikalbėti dėl ateities santykių ir bendradarbiavimo. Laidotuvėse dalyvavo ir paskirų šalių komunistų partijų delegacijos. Iš JAV buvo Gus Hall, Komunistų partijos gen. sekretorius.

NEELINIS TSKP CK PLENUMAS

1982 metų lapkričio 12 dieną Maskvoje įvyko neeilinis TSKP Centro Komiteto plenumas. Mirus TSKP CK generaliniam sekretoriui Leonidui Brežnevui, TSKP Centro Komiteto generaliniu sekretoriumi plenumas išrinko Jurijų Andropovą.

Jurijus Andropovas gimė 1914 m. birželio 15 d. geležinkelininko šeimoje Stavro-

Jurijus V. Andropov polio krašte. Jis baigė aukštąjį mokslą. Jis TSKP narys nuo 1939 metų. Jurijus Andropovas dirbo vadovaujantį komjaunimo, partinį, diplomatinį darbą. 1967 metais draugas Andropovas buvo išrinktas kandidatu į TSKP CK politinio biuro narius, o šių metų gegužės mėnesį TSKP CK sekretoriumi.

V. Petkevičienė

VILNIS

Lithuanian Peoples' Bi-weekly [659-780]

Published bi-weekly, Thursday, except when preceded by a Holiday, by the Workers Publishing Association, Inc.
Subscription rates in United States: one year \$10.00, six months \$5.50; Chicago \$12.00, 6 months \$6.50; Canada \$15.00, 6 months \$8.00; foreign countries \$15.00, 6 months \$8.00.

POSTMASTER: Send address changes to the
VILNIS - 3116 So. Halsted St., Chicago, Ill. 60608 Phone 842-7325

Second-class postage paid at Chicago, Illinois (U.S.P.S. 659-780)

Daugeliui bus sunki žiema

Prasideda žiema, sunkiausias metų sezonas varguomenei, neturinčiai gero apavo bei šiltų drapanų. Pernai nemaža tokių žmonių sušalo, ypač neturinčių lėšų butų apšildymui. Siemet laukiama to paties, o gal dar daugiau kančių bus uždarytos dujos butų apšildymui. Jos bus uždarytos dėl to, kad neturės iš ko užmokėti už dujas. Dujų kompanijos, turi ar neturi pinigų, dujų dykai neduoda.

Praeitą žiemą penkiolikoje valstijų dujos buvo uždarytos 240,000 šeimų, daugiausia biednų biedniausioms šeimoms. Siemet bus truputį kitaip. Senų žmonių nacionalinės tarybos direktoriaus William R. Hutton nuomone, šiemet nemaža dujų bus uždaryta bedarbių šeimoms bei dirbantiems nepilną laiką, taipgi ir Social Security pensininkams, neturintiems iš šalies papildomų pajamų. Viena, daugeliui jiems dujos bus uždarytos dėl nesiliaujančios infliacijos bei dujų brangėjimo, kai tuo tarpu praeitą žiemą nebuvo nei toks infliacijos lygis, nei nebuvo tiek pabrangusios dujos.

Ypač bus vargas tiems, kuriems praeitą žiemą buvo uždarytos dujos, o tokių yra virš milijonas žmonių. Kad jiems dujos būtų prijungtos, jie turi kompanijoms sumokėti už nesumokėtas sąskaitas praeitą žiemą pirm uždarant dujas.

Piliečių darbo energijos koalicijos išdinininkas, kuriuom yra tas pats William R. Hutton, sako, reikalinga daugiau kaip įstatymas, draudžiantis dujas uždaryti, neturintiems lėšų už jas mokėti, reikalinga ir tai, kad kongresas atmetų skubėjimą dereguliuoti dujų kainas.

Išties kongresas į tai turėtų atkreipti dėmesį. Dujų kainų dereguliacija kompanijos plėšia iš vartotojų be pasigailėjimo. Pavyzdžiui, trijų kambarių nedidelio buto apšildymui reikia mažiausia \$100 per mėnesį, ko anksčiau pakakdavo \$25-35. Per mėnesį mokėti po \$100 ir daugiau už buto apšildymą, bedarbio šeimai, gyvenančiai iš nedarbo kompensacijos bei socialinio aprūpinimo pašalpos, tai daugiau kaip brangu. Nenuostabu, kad šią žiemą daugeliui jų butams gali būti uždarytos dujos.

Ar pažabos

Demokratams laimėjus kongreso rinkimus, prašosi klausimas, ar prez. Reagano administracijos vidaus bei užsienio politikos kursas bus pažabotas. Rinkimų duomenys parodė, kad tautos daugumai nepriimtina nei reagonomika, nei švaistymas pinigų ginklavimuisi, nei užmojai dominuoti sąjungininkus bei silpnesnes užsienio šalis. Netgi ir komercinė spauda sako, jog rinkimai buvo prez. Reaganui išpėjimas, kad savo politiką turi keisti.

Ypač rimtas išpėjimas buvo, kad turi keisti politiką, kurios turinys yra ginkluotis ir eiti prie konfrontacijos, nežiūrint kad tas gali privesti ir prie rimto susirėmimo, pasaulio uždegimo branduoliniu karu. Daugiau kaip trečdalis balsuotojų per rinkimus turėjo progą pasisakyti nori ar nenori branduolinio ginklo išdalyti. Ir išėjo laimėtojai už išdalyti. Vadinasi, eiti prie susitarimo su Tarybų Sąjunga, padaryti galą ginklavimuisi.

Rimtas išpėjimas buvo ir dėl reagonomikos. Tūkstančiai ir tūkstančiai Social Security pensininkų, bedarbių bei varguomenės, anksčiau balsavusių už respublikonus, šį kartą savo balsus atidavė demokratams. Pasirinko iš dviejų blygių geresnę.

Sie ir kiti išpėjimai, tarytum prez. Reaganui ir jo respublikonams leitenantams turėtų kelti susirūpinimą. Kongrese prastumti bile užmačios, atrodo, nebebus visiškai lengva. Tačiau prašosi klausimas, ar demokratų atstovų butas bandys trukdyti didžiųjų interesų atstovui, sėdinčiam Baltuosiuose rūmuose. Kaip praktika rodo, varnai varnams į akis nekerta. Štai ir prašosi klausimas, ar prez. Reagano administracijos politika bus pažabota, nežiūrint kad tautos daugumai ji yra nepriimtina.

Bet kaip bebūtų, šiais rinkimais Amerikos liaudis daug laimejo: parodė, jog ji galvoja. O jeigu vis dar nepajėgia į kongresą bei Baltuosius rūmus pasiūsti atstovus, kurie atstovautų jos interesams, viena iš priežasčių yra, kad Amerikoje per rinkimines kampanijas pinigai nemaža kalba ir tyli. Komercinės spaudos apžvalgininkų duomenimis, per šiuos rinkimus politikieriai savo rinkiminėms kampanijoms išleido net 300 milijonų dolerių. Tai irgi kelia klausimą, nežiūrint kad demokratai laimėjo, ar bus pažabota prez. Reagano administracijos politika.

TRUMPAI

— Yra konstatuota, kai General Motors įves į savo fabrikus 1,500 robotų, eliminuos mažiausia 40,000 darbininkų.

— Atlantic Instituto tyrinėjimų duomenimis, Vakarų Europos darbininkai daug labiau bijo, kad gali netekti darbo, negu Amerikos darbininkai.

2

— Nuo prez. Reagano prezidentavimo pradžios iki dabar, ryšium su nedarbu, darbininkai algų negavo \$203 milijonus, vien tik Illinois valstijoje negavo apie 14 milijonų dolerių.

— Kairių pažiūrų kolumbietis rašytojas Gabriel Garcia Marquez laimėjo 1982 metų Nobelio literatūros premiją.

Iš sunerimusio pasaulio dėl Rytų

UŽ VISUOTINĄ NUSIGINKLAVIMĄ

Visos Japonijos studentų savivaldos organų federacijos iniciatyva masinius veiksmus už taiką, prieš militarizmą pradėjo žymiausių šalies universitetų studentai. Tokijoje, Osakoje, Kiote ir kituose didžiuosiuose miestuose įvyko mitingai ir simpoziumai, kurių dalyviai pareikalavo likviduoti Japonijos ir Amerikos "Saugumo sutartį", siekti visuotinio nusiginklavimo ir visiškai uždrausti branduolinį ginklą.

MOTERYS UŽ TAIKĄ

Varšuvoje įvyko tarptautinis susitikimas "Moterys kovoje už taiką ir nusiginklavimą". Jame dalyvavo socialistinių šalių, taip pat Afganistano, Angolos, Etiopijos, Kambudžijos, Laoso, Mozambiko, Nikaragvos moterų organizacijų delegacijos ir Tarptautinės demokratinės moterų federacijos atstovės. Tarybų Sąjungos delegacijai vadovavo Tarybinių moterų komiteto pirmininkė V. Tereškova.

Susitikime buvo priimtas kreipimasis į planetos moteris, kuriame jos raginamos suvienyti pastangas kovoje už taiką.

NORVEGAI NENORI RAKETŲ

Neseniai 19 Norvegijos profsąjungos lyderių paragino stortingą (parlamentą) stoti prieš aikštelių dislokuoti naujoms NATO branduolinėms raketoms Vakarų Europoje statybą.

Atsišaukime jie storai pabrėžė: "Mes stojame prieš naujas raketas dar 1979 m. Prieš jas stojame ir dabar". Tai—visuomenės padiktuoti žodžiai. Šią vasarą atlikti tyrimai parodė, kad 62 procentai apklausoje dalyvavusių norvegų nenori, kad Norvegija skirtų asignavimus šiai programai įgyvendinti.

GRĖSMĖ NIKARAGVOS REVOLIUCIJAI

Nicaragvos revoliucijai gresia ginkluotas šisvertimas, pareiškė Sandino nacionalinio išsivadavimo fronto nacionalinės vadovybės narys. Nicaragvos vidaus reikalų ministras Tomas Hoche. Jungtinės Valstijos, pabrėžė jis, ieško dingsties intervencijai, atmeta visas Nicaragvos vyriausybės iniciatyvas dėl taikos įvedimo Centrinėje Amerikoje.

Kalbėdamas vidaus reikalų ministerijos daliniams, T. Hoche nurodė, jog Reagano administracija negali susitaikyti su mintimi, kad Sandino revoliucija, kurdama naują visuomenę Nicaragvoje, pasiekia vis naujų laimėjimų. Vašingtonui nepatinka, kad nikaragviečiai yra savo nacionalinių turtų šeimininkai, kad jie tapo laisvi ir jau niekada nebus vergais.

PALESTINIEČIAI TOLIAU KOVOS

Palestinos išsivadavimo organizacijos vykdomojo komiteto pirmininkas Jasiras Arafatas kalbėjo Kuveite masiniame mitinge. Agresiją, kurią Izraelis įvykdė prieš Libaną, užplanavo ir apmokėjo Jungtinės Valstijos. Bet nei Vašingtonui, nei Tel Avivui nepavyksta pasiekti savo tikslų nei karinėmis priemonėmis, nei politinėmis intrigomis. Palestiniečiai toliau kovos už savo teisų reikalą, jis sakė.

PIKTINASI JAV KISIMUSI

Kompanijos "Nuovo pinjone" profsąjungų vadovai nusiuntė Itali-

jos ministrų tarybos pirmininkui, užsienio reikalų ministrui, taip pat valstybės dalyvavimo įmonėse reikalų ministrui laišką, kuriame nurodė, kad JAV kišimasis į Vakarų Europos firmų ir kompanijų reikalus igauna tikro "prekybinio karo" formą ir paragino Italijos vyriausybę ryžtingai ginti savo nacionalinius interesus.

Duodamas interviu laikraščiu "Korjero dela sera" užsienio reikalų ministras E. Kolombas pabrėžė: Italija suinteresuota technologijos įrengimų tiekimu Tarybų Sąjungai, kad būtų nutiestas Sibiro-Vakarų Europos dujotiekis. Jos pozicija visada yra aiški: pasirašyti kontraktai turi būti vykdomi.

GVATEMALOJE LIEJASI KRAUJAS

Masinės taikių gyventojų skerdytės Gvatemaloje jau seniai yra įprastas reiškinys. Tie, kuriems pavyksta pereiti Meksikos sieną ir išsigelbėti nuo sudorojimo, pasakoja, kad per baudžiamąsias operacijas nušluoja nuo žemės paviršiaus ištisus kaimus, o jų gyventojus kankina ir žudo. Tarptautinių organizacijų duomenimis, nuo šių metų kovo mėnesio per baudžiamąsias operacijas buvo sunaikinta daugiau kaip 2,600 nieku nekaltų taikių Gvatemalos piliečių.

KARINIAI NUSIKALTĖLIAI SLEPIASI LOTYNŲ AMERIKOJE

Nacistinius nusikaltėlius ir neofašistus, kurie gelbstisi nuo persekiojimo už padarytus nusikaltimus, priglobia ir palankiai priima Lotynų Amerikos diktatoriškų režimų vadeivos. Agentūros France Press duomenimis, šiuo metu Čilėje, Paragvajuje ir kai kuriose kitose Lotynų Amerikos šalyse gyvena maždaug keturiasdešimt tūkstančių karinių nusikaltėlių.

Buvęs gestapo šefas Lione Klausas Barbje, kuriam tenka atsakomybė už keturių tūkstančių prancūzų patriotų, dalyvavusių pasipriešinimo judėjime, nužudymą vokiečių fašistų okupacijos metais, ilgą laiką gyveno Bolivijoje. Dabar Liono budelis, kaip jį vadina Prancūzijos spauda, persikraustė į Paragvajų. Visiškai tikras, kad šios šalies valdžia nė piršto nepajudins, atsakydama į Prancūzijos ir Vakarų Vokietijos reikalavimus išduoti šį nusikaltėlį, kurį karo tribunolas už akių buvo du kartus nuteisęs mirti.

Iki 1980 metų Paragvajuje gyveno labai pavojingas karinis nusikaltėlis ir budelis Josefas Mengelė, dąres "medicininius" bandymus su karo belaisviais Osvencino koncentracijos stovykloje. Šiuo metu, praneša France Press, Mengelė slapstosi nuo teisingumo organų Urugvajuje.

Globėju atsirado ir buvusiam SS generolui Valterui Raufui, kuris "išrado" žmonių naikinimo dujų kameroje būdą. Dabar šis nacistinis budelis ramiausiai gyvena viename ištaigingiausių Čilės sostinės rajonų. J.S.

— Čikagos arkivyskupo Joseph L. Bernardin vadovaujamas vyskupų komitetas paskelbė pastoralinį laišką "Karas ir Taika", kuriame sakoma, kad 50 milijonų Romos katalikų remia apkarpymą karinių biudžetų ir yra priešingi naujiems branduoliniams ginklams.

Vilnis, 1982 lapkričio 25

Philadelphijiečiai lietuviai komunistai mirę Maskvoje

Sis R. Sarmaičio straipsnis "Revoliucionieriai" paimtas iš Vilniuje išeinančio žurnalo "Komunistas" š. m. Nr. 8.

Red.
1934 metais gyvenau Maskvoje pas Zigmą Angarietį. Dirbau LKP atstovybėje prie Komunistų Internacionalo Vykdomojo Komiteto techniniu sekretorium. Atstovybės raštinė ir gyvenamasis Z. Angariečio butas buvo viešbutyje (dabar Centralnaja gostinice Gorkio gatvėje). Sykį Z. Angarietis ir sako:

— Še, Romai, nunešk Petkevičiams kruopų,—padavė man kokių dviejų kilogramų popierinį maišelį.—Galimas daiktas, kad jiems maisto trūksta. Gyvena jie prie Lublankos aikštės.

Tais metais Maskvos gyventojai maisto produktus gaudavo pagal korteles. Z. Antarietis kruopas siuntė iš savo davinio.

Nuėjau į Lublankos aikštę, susiradau siaurą gatvelę—Malaja Lubianka 16, pakilau siauručiais laipteliais į antrą aukštą ir pasibeldžiau į 9 butą. Duris atidarė žilagalvė mažo ūgio senutė.

— Ar čia Petkevičių butas?—paklausiau.

— Taip,—išgirdau atsakymą.

— Štai Angarietis siunčia jums kruopų.

Senelės veidas nušvito.

— Labai dėkui, kad mūsų neužmiršta,—džiaugėsi senelė.

Nuo lovos pakilo kitas kambario gyventojas—toks pat žilagalvis neaukšto ūgio senelis.

— Prašom, prašom prisėsti!—ragino mane seneliai.—Malonu sulaukti svečio. Mažai kas pas mus beužėina. Pasenom: *... ..*

Išsikalbėjau su Petkevičiais. Seneliai papasakojo, kad abu kilę iš Lietuvos, dar nuo šio amžiaus pradžios dalyvavo revoliuciniame darbininkų judėjime.

— Gimiau Kaune 1862 metais staliaus šeimoje. Man tebuvo šešeri metai, kai tėvas mirė, palikdamas skurde mane ir trejų metų broliuką. Motina vos pajėgdavo mudu pramaitinti. Seima pusbadžiavo. Turėdamas aštuonerius metus išėjau į kaimą gyvulių ganyti. Tarnavau pas buožes, kol sulaukiau 20-ties metų. Atlikęs karinę prievolę, ėmiau dirbti Kauno ugniagesių komandoje. Čia mane išmokė skaityti ir rašyti.

Pagalvojau: reikėjo dvidešimt su viršum metų pragyventi, kad galėtum išmokyti skaityti ir rašyti. J. Petkevičius pasakojo:

— Man parekomendavo nuvažiuoti į Kijevą. Atvykęs gavau darbo pigiame viešbutyje, kur gyveno daugiausia studentai. Tarp jų buvo revoliucinio judėjimo dalyvių. Jie įtraukė mane į darbininkų politinio lavinimosi būrelį. Man duodavo paskaityti socialdemokratinę knygelių, atsišaukimų, kuriuos platinau tarp darbininkų, gatvėse. Studentų pavestas, slėpiau socialdemokratinę literatūrą nuo policijos. Taip susiformavo mano darbininkiška pasaulėžiūra. Nuo 1901 metų Kijeve priklausiau RSDDP organizacijai. Kai atėjo 1905 metai, aktyviau dalyvavau revoliucinėje veikloje. Rudenį už dalyvavimą revoliucijoje mane suėmė, žiauriai mušė, apkurtau. Sėptynis mėnesius buvau laikomas Kijevo kalėjime.

Senelis nutilo, atsiduso, o po to vėl tęsė:

Vilnis, 1982 lapkričio 25

— Išleistas iš kalėjimo pajutau, kad niekas manęs į darbą nenori priimti. Reikalaudavo ištikimybės pažymėjimo iš ankstesnės darbovietės. O kas man ją duos? Nutariau išvažiuoti į Ameriką. Draugai parinko man pinigų kelionei. 1906 m. balandžio 16 d. atvykau į Philadelphiją. Dirbau įvairius darbus, o ilgiausia—apie 8 metus—avalynės fabrike. 1907 m. Pasiučiau pinigų žmonai Rozalijai, kad atvyktų pas mane. 1908 m. įstojau į JAV socialistų partiją, dirbau tarp lietuvių imigrantų. Kai 1919 m. susikūrė JAV Komunistų partija—perėjau į jos gretas. Ją netrukus uždarė—iki 1921 m. veikėme nelegaliai.

— Ką tuomet veikė Amerikos komunistai?—paklausiau.

— Amerikos kapitalistai rėmė ginklais ir karo medžiagomis Rusijos baltagvardiečius. Mes, komunistai, 1919 m. suorganizavome uostų darbininkų generalinį streiką, kad sutrukdytume ginklų pristatymą Denikinui. Rengėme demonstracijas su šūkiu: "Šalin rankas nuo Tarybų Rusijos!" Mums pavyko. Ginklai generolui Denikinui ir kitiems baltagvardiečiams dėl uostų krovėjų streiko nebuvo laiku pasiūti. Mes gynėme Tarybų Rusiją nuo kontrrevoliucijos antpuolių. Komunistų partijos ipareigojimu 1919-1920 m. abu su žmona platinome tarp JAV kareivių antimilitaristinę literatūrą, kuri demaskavo Antantės imperialistų intervencinius žygius prieš Tarybų Rusiją. Mūsų proletarinio internacionalizmo pagrindais vykdamos akcijos ardė interventų planus, padėjo išsilaikyti pirmajai pasaulyje socialistinei valstybei. Džiaugėmės, kad galime padėti Lenino šaliai, kurioje darbo žmonės pradėjo kurti socialimą, mūsų išsvajotą santvarką.

— O aš iš Kybartų,—įsijungė į pokalbį Petkevičienė.—Gimiau 1861 metais. Tėvas turėjo 6 margus žemės ir dirbo geležinkelio darbininku. Esu Prano Eidukevičiaus sesuo Rozalija. Kai tėvas mirė, man tebuvo 16 metų. Išėjau uždarbiauti pas žmones. Dirbau tarnaitė. Kijeve padėjau vyrui platininti socialdemokratinę literatūrą kareiviams. Nuo 1901 m. buvau RSDDP narė. Kai vyrą 1905 m. suėmė, mano bute posėdžiaudavo partijos komitetas, o aš kieme ėjau sargybą, kad policija neužkluptų.

— O kaip atsidiūrėt Amerikoje?—pasiteiravau.

— 1907 m. išvažiuavau į Ameriką pas vyrą. Dirbau virėja viename Philadelphijos restorane. 1908 m. įstojau į JAV socialistų partiją, dirbau Lietuvių socialistų sąjungoje. Kai ši sąjunga suskilo, aš 1919 m. įstojau į JAV Komunistų partiją. Palmerio persekiojimo metais dirbome pogrindyje. Kai 1921 m. Tarybų Rusiją dėl sausrų buvo ištikęs badas, dirbau komitete, kuris rinko badaujantiems aukas. Man sekėsi rinkau pinigus, drabužius, baltinius ir kitus daiktus. Visa tai siuntėme į Tarybų šalį. Mudu su vyru laisvai kalbėjome lietuviškai, vokiškai, rusiškai, lenkiškai, angliškai, žydiškai. Amerikoje gyveno įvairių tautybių žmonių, ir mes mokėjome su jais rasti bendrą kalbą.

— O kaip jūs atvykote į Tarybų Sąjungą?—paklausiau.

— Mudu su vyru pasenome. Vai-

LAIŠKAS IŠ LIETUVOS

VALSTYBĖS PARAMA . . .

Vienas Vakarų Vokietijos žurnalas neseniai pasiskundė savo skaitytojams, kad Hamburgo jaunimo teatro "Kölks" likimas neiškus, 1984 m. turi būti nugriautas namas, kuriame teatras nuomojosi patalpas . . . Geresnių patalpų nuomai nėra lėšų, kaip ir aktorių atlyginimams . . . Lyg ir sunku patikėti tokia diagnoze, kai kalbama apie vieną turtingiausių pasaulio kapitalistinių valstybių—apie VFR.

Dar vienas neįprastas mūsų protui liudijimas atspausdintas neseniai Maskvoje leidžiamame "Literaturnaja gazeta" laikraštyje. Čia įdėtas labai įdomus prancūzų rašytojo Polio Savatje interviu, iš kurio mes patiriame, kad šis žinomas ir vertinamas Prancūzijoje bei užsienyje romanistas yra tikrai bedarbis aktorius . . . 25 metai gyvenantis be pastovaus darbo iš socialinių pašalpų. Romanų rašymas—ne profesija, tikrai užsiėmi-

kų neturėjome. Parašėme mano broliui Pranui. Jis išrūpino mums leidimą. 1924 m. grįžome į Tarybų šalį. Mudu 1924 m. Maskvoje priėmėme į Komunistų partiją. 1928 m. paskyrė respublikinės reikšmės personalinę pensiją iš pradžių tik vyrui, o paskiau ir man. Dėkingi Tarybų valdžiai.

Dar ne kartą lankiausi Petkevičių bute, nunešdavau seneliams maisto. Jonas Petkevičius buvo neblogas meistras, batsiuvys. Jis padėdavo grįžtantiems į Lietuvą Komunistų partijos nariams paslėpti Z. Angariečio laiškus, siunčiamus LKP CK sekretoriato nariams į Kauną. Tuos laiškus aš rašomąja mašinėle perrašydavau ant ruošmo popieriaus. Laiškų kopijos ir dabar saugomos Partijos istorijos instituto partiniame archyve.

Kai seneliai visai nusilpo, jie pasiprašė prigludžiamai pensininkų namuose. Socialinio aprūpinimo liaudies komisariato įstaiga pareikalavo, kad Petkevičiai gautų iš Kominternos pažymėjimą. Z. Antarietis 1937 m. gruodžio mėn. 27 d. Kominternos Vykdomojo Komiteto kadrų skyriui parengė reikiamą pažymą, kurioje patvirtino, kad abu Petkevičiai iš Lietuvos, kad jie ilgai gyveno Amerikoje, ten dalyvavo darbininkų judėjime, abu buvo Amerikos kompartijos nariai nuo 1919 metų. Ir rašto pabaigoje pridėjo: "Abu Petkevičiai vos vaikšto, šeimoje tik jiedu, sunku jiems nusipirkti produktų. Jeigu galima, reiktų padėti jiems gauti vietą, nei ne Iljičiaus namuose, tai kokiam nors kitame senelių name. nes jie gali taip nusilpti, kad nepajėgs išeiti iš namų produktų nusipirkti".

Petkevičiai buvo priimti į pensininkų namus.

Po Didžiojo Tėvynės karo, kai iškilo reikalas parengti Jono ir Rozalijos Petkevičių biografijas, Partijos istorijos instituto vardu kreipiausi į Maskvos Partinį archyvą, teiraudamasis, koks Petkevičių likimas. Mums 1959 m. pranešė, kad VKP(b) narys nuo 1924 m. Jonas Petkevičius, personalinis pensininkas mirė 1941 m. gegužės mėnesį, o jo žmona Rozalija, taip pat VKP(b) narė nuo 1924 m. lapkričio mėn., respublikinės reikšmės personalinė pensininkė, mirė 1941 m. kovo mėnesį Maskvoje. Jų biografijos buvo paskelbtos Mažonoje lietuviškojoje tarybinėje enciklopedijoje.

R. Sarmaitis

mas, pasakė Polio Savatje, iš to nepragyvensi. Valstybės išlaikomi teatrai? Tokius visoje Prancūzijoje suskaitys ant rankų pirštų. Gal kitaip yra Anglijoje, JAV? Ne, principas tas pats: teatras yra teatras, jeigu duoda pelno. Kaip degtukų fabrikas, ar mėsinė . . .

Vilniuje šiuo metu yra 5 valstybės išlaikomi, profesionalūs teatrai. Nei Operos ir baletu, nei Dramos teatras pelno neduoda. Jie net nuostolingi. Tai gausiai lankomi teatrai, bet patys brangiausiai kainavę Lietuvoje teatrai: Operos ir baletu teatro statyba kainavo apie 6 milijonus rublių. Valstybinio dramos teatro kapitalinis remontas—šiek tiek pigiau. Šiomet įsikėlė į naujus rūmus ir Valstybinis jaunimo teatras, prieš kelis metus—"Lėlės" teatras.

Mūsų kultūros politika jau daug metų grindžiama valstybinėmis subsidijomis, sudarant kuo geriausias sąlygas aktoriams ir žiūrovams. Etapiniai pastarųjų metų dramos, operos veikalai—"Barbora Radvilaitė" Kauno Dramos teatre, "Mindaugas" Vilniaus akademiniame dramos teatre, ar "Don Karlas" Operos ir baletu teatre—nebūtų išvydę dienos šviesą kitomis sąlygomis, sakykime, panašiomis į Polio Savatje, ar Vakarų Vokietijos žurnale aprašytas. Jokia privati iniciatyva nebūtų pastačiusi ant kojų, tarkim, tokį operinio meno šedevrą, kaip "Don Karlas".

Ne propagandai Lietuvoje taip rūpinamasi teatrais. Vaizdinis menas yra pagavus, giliai įkrenta į širdį, todėl teatrai pirmiausiai yra mėgstami vaikų, kiekvienas mūsų teatras turi kokią spektaklį specialiai skirtą mažajam žiūrovui. Seštadieniais, sekmadieniais mažesnių ir augusių vaikų kirbynės užplūsta dieninius spektaklius. Scenoje atgyja lietuvių ir kitų tautų pasakos, statomi originalūs, mūsų garsio poetų—M. Martinaičio. S. Gedos kūriniai. Nesistebime, kai matome eilėje prie valstybinio dramos teatro kasų daugiau jaunimo, nei vyresnio amžiaus žmonių, nes teatras ateina į mūsų gyvenimą nuo mažens: todėl 18-mečiai nieško progą tuščiai savo energiją išlieti, o nori įdomaus laisvalaikio. Teatras yra tikrai vienas iš daugelio būdų kultūringai saviuoklai. O kiek jų yra iš tikrųjų? Turimos sekcijos, sporto mokyklos, liaudies meno saviveiklos kolektyvai—kieviename mieste, rajone. Viską sunku aprepti! Gali pasirodyti tūlam žinomos mūsų tiesos, bet šiandien jos prabyla į žmones su nauja jėga, kai priešiškas kapitalo pasaulis grėžiasi į mus su vėzdru ir švaisto milijardus dolerių beprasmiškoms ginklavimosi varžyboms . . .

Virgilijus Liauška

TRUMPAI

— Illinois respublikonų kongresmanas Philip Crane Kalifornijoje buvo policijos sulaukymas už vairavimą automobilio neblaiviam stovyje.

— Tyrinėjimų duomenimis, kai Pentagonui skiriama bilijonas dolerių, tai 18,000 darbininkų praranda darbus. Vadinas, jeigu ne tas ginklavimasis, nedarbo beveik nebūtų.

— Vartotojų grupė kaltina 110 kongresmanų ir senatorių, kad jie pataikauja didžiajam bizniui, o ne savo balsuotojų interesams.

3

Indų rašytojas apie "demokratiją" vakarų pasaulyje

"Demokratija: Vakarų prasimanymai ir tarybinė realybė". Taip pavadinta čia išleista žinomo indų rašytojo S. Ramakrišnano knyga. Remdamasis konkrečiais pavyzdžiais, jis įtikinamai įrodo, kas yra "demokratija" vadinamajame "laisvajame Vakarų pasaulyje" ir tikra socialistinė demokratija Tarybų Sąjungoje.

Vakarų masinės informacijos priemonės, nurodo autorius, dieną ir naktį teigia mums, kad "Vakarų demokratija—tai didžiausias gėris", o Tarybų Sąjungoje egzistuojanti santvarka—tai vien tik blogis. Buržuaziniai apologetai nenuilsdami kartoja, kad jiems esą "iš aukščiau" skirta milžiniška našta—"civilizuoti Azijos ir Afrikos tautas, kurios skendi prietaruose, skursta, yra neraštingos ir apimtos įvairiausių ligų". Tačiau šios tautos sukilo prieš tokius civilizatorius ir išsivadavo, rašo S. Ramakrišnanas.

Indija buvo viena iš šalių, kurios užsibrėžė tikslą visiems laikams likviduoti kolonijinę praeitį ir tapti nepriklausoma industriškai išsivysčiusia valstybe. Tarybų Sąjunga padėjo mums įvykdyti šį uždavinį ir todėl, suprantama, pelnė didžiausias Indijos simpatijas. Stiprėjantys Indijos ir Tarybų Sąjungos santykiai kelia nerimą Vakarams, kurie žūtbūt nori "išgelbėti Indiją".

"Mus mėginama įtikinti, kad

Dujotiekiui "Sibiras"—Vakarų Europa

"Amžiaus statyba", "Projektu, žvelgiančiu į XXI amžių" pasaulio spauda vadina eksportinę dujų magistralę, kuri tiesiama iš Sibiro į Vakarų Europos šalis. Pagal Tarybų Sąjungos ir Vokietijos Federatyvinės Respublikos, taip pat Tarybų Sąjungos ir kitų Europos šalių valstybių susitarimus, šiuo dujotiekiu kasmet bus perpumpuojama po 40 milijardų kubinių metrų gamtinių dujų.

Sis dujotiekis—labai sudėtingas, unikalus statinys. "Dujų kelio" tiesėjams teks įveikti daugiau kaip 700 kilometrų pelkių, apie 2000 kilometrų taigos miškų, 500 kilometrų Uralo ir Karpatų kalnynų, maždaug pusę tūkstančio upių, kurių tarpe tokios didelės Rusijos ir Ukrainos upės, kaip Obė ir Volga, Kama ir Donas, Dniepras ir Dniestras.

Dujotiekio—milžino statyboje kartu su kitomis broliškoms respublikoms aktyviai dalyvauja ir Tarybų Lietuvos pramonės įmonių, mokslininkų kolektyvai. Mes apsilankėme kai kuriuose iš jų.

Ukmergės "Vienybės" gamykla. Šviesūs, modernūs cechai. Juose gaminami keliasdešimties pavadinimų mazgai, skirti dujotiekių ir naftotiekių paskirstymo stotims, kompresoriams.

— Dabar pradėjome vykdyti ir transkontinentinio dujotiekio "Sibiras—Vakarų Europa" organizacijų užsakymus,—sako įmonės direktorius V. Obelevičius.—Jie labai sudėtingi, nes pagal projektą naujasis dujotiekis yra labai aukšto techninio lygio: dujos juo bus perpumpuojamos labai suslėgtos. Bandy-

Reagano Amerika su juos juodųjų ir spalvotųjų rasine diskriminacija, taip pat Tečer Anglija, kurioje vyksta rasiniai bruzdėjimai,—tai demokratijos pavyzdys, pažymi S. Ramakrišnanas.

Vašingtonas skelbia, kad, siekdamą apginti demokratiją, Reagano administracija ketina skirti 1,5 trilijono dolerių Pentagono reikalams. Tuo pačiu šūkiu JAV Motyvuoja tai, kad visame Žemės rutulyje įsteigta 2500 jos karinių bazių, kuriose dislokuota apie 500,000 Amerikos karių.

Ne, tai—demokratijos parodija, pabrėžia S. Ramakrišnanas. Būtina demaskuoti Vakarus ir atskleisti Vakarų valstybių valdančiųjų sluoksnių vykdomą reakcingą kapitalistinio išnaudojimo, masizmo ir militarizmo politiką.

Iš kitos pusės, pasaulis mato neregėtus išpuolingus demokratijos laimėjimus Tarybų šalyje per šešis jos gyvavimo dešimtmečius. Didžioji Spalio socialistinė revoliucija pradėjo naują erą žmonijos istorijoje, jos dėka šeštadalyje planetos buvo likviduotas žmogaus išnaudojimas sukurtas kokybiškai naujos valstybės tipas.

Skirtingai nuo Vakarų, kur "demokratija" tarnauja tik saujelei turtuolių, socialistinė demokratija Tarybų Sąjungoje atitinka visų žmonių lūkesčius, pabrėžia indų rašytojas. J.

mai Sibire parodė, kad mūsų produkcija visiškai atitinka keliamus reikalavimus.

Sibiro kedro šakelės puošia sąjunginio elektrinio suvirinimo įrengimų konstravimo, projektavimo ir technologijos mokslinio tyrimo instituto Vilniaus skyriaus specialistų darbo stalus. Komandiruočių po būsimą dujotiekio trasą metu jie detaliai susipažino su kuriamu įrengimu "darbo vietomis".

— Naftotiekio "Sibiras—Vakarų Europa" statytojams kuriame labai našią suvirinimo techniką,—pastebi instituto skyriaus direktoriaus pavaduotojas J. Karosas.—Dėl jos jau pradėjo gaminti Vilniaus elektrinio suvirinimo įrenginių gamykla. Štai naujoviškų srovės lygintuvų dėka darbo našumas suvirinant vamzdžius sunkiomis Vakarų Sibiro sąlygomis padidės beveik pusantro karto. Ekonomistų nuomone, skyriuje sukurta technika transkontinentinės trasos statyboje duos dešimčių milijonų rublių ekonomiją.

Institutas kartu su vilniške elektrinio suvirinimo įrenginių gamykla sudarė nepertraukiamą konvejerį "laboratorija-cechas". Kiekviena naujovė dabar iš karto bandoma gamykloje, naujos technikos bandymų stotyse Sibire.

— Dėmesio! Pradedame laidą. Transkontinentinio dujotiekio užsakymus—anksčiau laiko!—tokiais žodžiais kiekvieną savaitę prasideda radijo pasakojimas Akmenės statybinių medžiagų kombine. Įmonės vadovai per radiją supažindina darbininkus, kaip vykdomi šios svarbios šalies statybos užsakymai. — Kombine sudarytos kompleksinės brigados, kurios rū-

TARYBINĖS MUGES PASISEKIMAS GRAIKIJOJE

Šių metų rugsėjo 12-16 dienomis Graikijos mieste Salonikuose vyko tarptautinė mugė, kurioje dalyvavo ir Tarybų Sąjunga. TSRS paviljone atskiru skyrium buvo pristatyta Tarybų Lietuva.

Lietuvos TSR Ministrų Tarybos Reikalų valdybos Ekonominių ryšių su užsieniu ir parodų grupės vedėjas M. Kaniauskas, paprašytas papasakoti apie šią mugę ir LTSR ekspoziciją, pasakė:

Saloniku mugėte dalyvavo 25 valstybės, jų tarpe—beveik visos socialistinės šalys. Tarybų Sąjungos ekspozicija užėmė beveik dviejų tūkstančių kvadratinį metrų paviljoną. Apie ketvirtadalį šio ploto užėmė Lietuvos TSR skyrius. Visa paviljono ekspozicija buvo skirta TSRS įkūrimo 60-mečiui. Lietuvos skyriuje atsispaudė respublikos darbo žmonių laimėjimai, pasiekti vieningoje tarybinių tautų šeimoje.

Reikia pabrėžti, pasakė drg. Kaniauskas, kad Tarybų Sąjungos paviljonas turėjo mugėje didžiulį pasisekimą. Prie to tam tikru mastu prisidėjo ir Lietuvos TSR skyrius.

Mugės dienomis tarybinių užsienio prekybos susivienijimų atstovai pasirašė kontraktus maždaug 12 milijonų dolerių sumai. Jau pačiomis pirmomis dienomis buvo parduotos Kauno F. Dzeržinskio gamyklos elektrofrezinės staklės (kurių Graikijoje dar iki šiol nebuvo), naujausias labai universalios "Komunaro" gamyklos staklės, visi šaldytuvai "Snaigė", visi televizoriai "Silelis", Lentvario kilimai, Baldų ir medžio apdirbimo pramonės ministerijos baldų komplektai "Gojus" ir "Sodžius", knygos, žaislai, dviračiai, dulkių siurbliai ir kita. Graikų firmų atstovai taip pat numatė ateityje nusipirkti lietuviškų vilnonių, lininių audinių ir kailių.

IZRAELIO "VAKUUMINĖ BOMBA"

Pasaulio visuomenė sužinojo, kad Izraelio kariauna panaudojo prieš apgultą Vakarų Beirutą naują ginklų rūšį—vadinamąją "vakuuminę bombą" (didelio tūrio sprogimo bombą).

Priminsime, kas tai yra didelio tūrio sprogimo šaudmenys techniniu požiūriu. Tai tokie šaudmenys, kurie užtaisomi ne paprastu sprogstamųjų medžiagų užtaisais, bet skystomis arba pastą primenančiomis receptūromis, kurios, pinasi produkcijos dujotiekiui "Sibiras—Vakarų Europa" didinimu, jos kokybės gerinimu,—papasakojo įmonės vyriausiasis inžinierius A. Tomaševičius.—Bendradarbiaujant su Maskvos mokslinio tyrimo institutais, anksčiau laiko pradėtos gaminti naujos polimerinės medžiagos. Jos patikimai saugos dujotiekio vamzdžius nuo korozijos.

Lietuvos TSR valstybiname plano komitete mus painformavo, kad didžiojo dujotiekio statybos organizacijų užsakymus dabar vykdo 40 stambių Tarybų Lietuvos pramonės įmonių ir susivienijimų. Dujų magistralės tiesėjams siunčiamos lietuviškos precizinės staklės, statybos apdailos technika, kita mašinių pramonės produkcija, šildymo įrengimai laikinoms šio kelio statytojų gyvenvietėms.

Romualdas Česna

Siltai atsiliepė apie ekspoziciją šimtai tūkstančių lankytojų, kurių daugeliui pažintis su Lietuva buvo, galima sakyti, atradimas. "Ekspozicija demaskuoja buržuazinės propagandos melą. "Man labai patiko muzikinė programa," atsiliepimų knygoje pabrėžė vienas lankytojas. Jis turėjo galvoje "Lietuvos" ansamblio grupę ir Kauno muzikinio teatro solistus J. Bukauskaitę ir J. Antanavičių, kurie kasdien su didžiuliu pasisekimu koncertavo paviljone. Ten pat lankytojai kasdien karštai plodavo Vilniaus modelių namų demonstruotojoms, parodžiu sioms kelias drabužių kolekcijas.

Rugsėjo 13 dieną TSRS paviljone buvo iškilmingai pažymėta Tarybų šalies nacionalinė diena, o rugsėjo 17-ąją—Lietuvos TSR diena. Tad tą dieną respublikos skyriuje, pasakė M. Kaniauskas, teko priimti graikų Paspriešinimo judėjimo Antrajame pasauliniame kare dalyvių grupę, vadovaujamą dviejų parlamento deputatų. Lietuvos skyriaus svečiai buvo žymūs Graikijos visuomeniniai ir politiniai veikėjai. Viso TSRS paviljono lankytojams buvo įteikta LKP Centro Komiteto pirmojo sekretoriaus drg. P. Griškevičiaus spalvinga brošiūra apie Lietuvą graikų ir anglų kalbomis, kita informacinė literatūra. Skambėjo Lietuvos radijo paruošta muzikinė programa, buvo rodomi Lietuvos kino studijos filmai.

Buvo surengta spaudos konferencija Graikijos ir užsienio žurnalistams, taip pat oficialus priėmimas.

Galima drąsiai tvirtinti, kad TSRS paviljonas ir Lietuvos respublikos skyrius jame buvo Graikijos visuomenės centre, pasakė baigdamas M. Kaniauskas. Apie tai byloja ne tik gausus lankytojų skaičius, bet ir tas dėmesys, kurį jiems skyrė Graikijos televizija, radijas, kitos informacinės priemonės.

B. Ventys

purškiamos į orą kaip aerozoliai, sudaro sprogstamuosius kuro ir oro mišinius. Tokių šaudmenų sprogimo energija ir ardomoji galia 4-6 kartus, o perspektyvoje, kaip rašo Amerikos specialistai, bus 10-20 kartų didesnė negu tokio pat svorio fugasinių šaudmenų, pripildytų trofilo. Pavyzdžiui, jei užtaisis sveria 1000 svarų (450 kg), didelio tūrio sprogimo ardomoji galia prilygsta 10 tonų galios branduoliniam sprogimui, o jei užtaisis sveria 10 tūkstančių svarų (4,5 tonos)—100 tonų galios branduoliniam sprogimui. Nesunku numanyti, iš kur Izraelio agresoriai gavo šį naują ginklą. Juk, Amerikos specialistų nuomone, didelio tūrio sprogimo šaudmenų patrauklumas—savo ardomoji galia jie prilygsta taktiniams branduoliniams mažos ir supermažos galios ginklams, bet tuo pat metu laikomi paprastu ginklu.

Ta aplinkybė, kad Izraelio agresoriai Hirosimos tragedijos minėjimo dieną Libane panaudojo didelio tūrio sprogimo bomba, labai primena Antrojo pasaulinio karo paskutiniųjų dienų situaciją, kai Jungtinės Amerikos Valstijos be jokio karinio būtinumo, vien šantažo ir tautų įbauginimo tikslais pirmą sykį panaudojo atominę bombą prieš talkius Japonijos gyventojus.

V. Morozovas

Vilnis, 1982 lapkričio 25

SU KELIAUJANČIAIS METAIS

Linus Valbasys išleido naują eilėraščių rinkinį "Keliaujantys paukščiai". Dar spaustuvės dažais kvepiančią atnešė šią knygutę į "Tėviškės" draugiją ir, išrašęs linkėjimų žodžius, padovanojo savo bičiuliui Pranui Karlonui, "dzūkui, dainorėliui".

Ta knygutė ir mano rankose. Šalia sėdi pats rašytojas. Pirmą kartą su L. Valbasiu akis į akį susitikau berods prieš trejetą metų—buvo suvedę žurnalistiniai reikalai. Nieko nesakau apie tą susitikimą jo darbo kabinete—kodėl turėtų prisiminti tas kelias minutes. Kai gyvenime buvo tiek dienų ir žmonių... Tarsi paukščių, keliausių ir nukeliavusių...

"Berods 1967-aisiais Lietuvoje lankėsi profsąjungos veikėjų delegacija iš Brazilijos,—prisimena L. Valbasys.—Tarp jų pasitaikė vienas iš San Paulo—mano jaunystės miesto. Atsisveikinant jis ir sako rodydamas į mane: "Šitas ne jūsų tautietis, o mūsų". Tada buvau juodais plaukais, juodais ūsais..."

Pabalo plaukai, bet visoje povyzoje kažkas kilnaus, išdidaus, kaip man atrodo—ispaniško—nedingo. Ir vis dėlto Linas Valbasys—tikrų tikriausias kupiškėnas. Gimė jis Juodpėnų kaime, kuriam savo naujoje rinktinėje paskyrė eilėraščių "Tėviškė": O tėviške, mylimas kaime, Tu priminei džiaugsmą ir laimę, Ir atgarsį jaunų dienų. Kai klaidžiojau po pasaulį (Kur vakaruos užteka saulė). Vien meile tau ten gyvenau.

1927 m. L. Valbasys emigravo į Braziliją. Dvidešimties metų neturėdamas stėjo dirbti darbininku San Paule. "Tai buvo jaunos dienos—širdy mums kraujas virė". 1928-1930 m. dalyvavo Susivienijimo lietuvių Brazilijoje veikloje. Šią organizaciją policijai uždarius, su A. Zoku įkūrė lietuvių artistinės ir sportinės kultūros klubą, kuris materialiai rėmė Brazilijos Komunistų partijos lietuvių frakcijos laikraštį "Darbininkų žodis". Spauda ar nebus tas kelias, atvedęs L. Valbasį į literatūrą. Nors sako, kad Brazilijoje apie ją visai negalvojęs. "Bendradarbiau "Garse", Urugvajaus "Darbe", Kanados "Liaudies balse",—pasakoja L. Valbasys.—Pokario metais, kai nebeturėjom savo spaudos, "Darbe" buvo mūsų puslapis. Pasirašinėdavau jame daugeliu slapyvardžiu—rašiau korespondencijas, apybraižas. Pasitaikė ir eilėraščių".

Matau—ir naujoje jo knygoje prie vieno eilėraščio "Troškimas" pažymėta "San Paulas 1951". "Norėjau, rašo jame poetas, aš laisvės sau ir pasauliui, Aš broliams padėti norėjau..."

24 metus L. Valbasys buvo Brazilijos Komunistų partijos narys. Aišku, kad tai buvo drąsios kovos, pavojų metai. Bet, kaip sako jis pats, jaunystė, darbas veikia—atpirko visus vargus, to negalima pamiršti.

"Atrodo, viskas neseniai... Pralekia gyvenimas—lyg kometa švysteli. O nieko gero nepadaryta",—kukliai priduria.

Taip jis rašo ir eilėraštyje "Mano rankos":

Aš pats mažai ką pagaminau: nesukaliau nė vienos kėdės, nors ne vieną sudilinau sėdėdamas, Vilnis, 1982 lapkričio 25

nesurišau nė vienos šluotos, nors, keliaudamas po pasaulį, gerokai prišiuokšlinau... Bet aš turėjau kojas, kurių dėka pamačiau pasaulį ir gamtos bei žmogaus sukurtas

gėrybes!

Ką pamatė, liko širdy ir eilėse. Ispanija, kur "tiek rožių ir lelijų čia prie tako" ir kur paskutinė Garsijos Lorkos naktis... Brazilija, "tu antroji tėvynė mano"—Iguasų krioklių šriokštimas ir Luzo sodo bedarbiai... Gamtos didybė ir žmogaus skurdas.

Slegia, oi slegia pietų padangė Traukia ir traukia grįžti namolio. Ten kur banguoja Nemunas senas, Kur šimtamečiai ažuolai snaudžia.

1956 m. L. Valbasys grįžo į gimtinę, Tarybų Lietuvą. Keletą metų dirbo "Švyturio" žurnalo redakcijoje. "Esu žurnalistų sąjungos narys".

Grįžus bičiuliai paakino literatūriniam darbui, išleido eilėraščių rinktinę "Leiskit į tėvynę". "Pradėjau rašyti atsiminimų knyga. Vieną skyrelį parodžiau "Vagos" leidyklos darbuotojams. Patarė ir paragino—rašyk". Taip gimė "Pusė amžiaus tropikuose". Paskui buvo pora knygučių vaikams. Dabartinė—"Keliaujantys paukščiai"—šeštoji, išėjusi Lietuvoje. Vartydami jos puslapius, klausydami poeto pasakojimo, mes ir keliaujame per jo gyvenimo—darbo, kovos ir kūrybos—metus.

"Kai išėjo dvi pirmosios knygų,—pasakoja L. Valbasys, Rašytojų sąjungos tuometinis pirmininkas E. Mieželaitis man ir sako: "Gal draugas Valbasy, reikėtų apsi-forminti?...". Kažkaip nedrąsu buvo, ir dabar atrodo, kad ne savo vietoje..." Tai jis apie save, Lietuvos TSR rašytojų sąjungos narį. Kaip gyvendamas, kaip kalbėdamas—vis be didelių pretenzijų, vis kuklindamasis. Kaip tikras lietuvis. Kaip tikras rašto darbininkas. Dorai ir sąžiningai.

Tegul bus visos mano jėgos tavo galiai! Tegul bus visas mano protas tavo valiai!

—sako eilėraštyje "Tėvynė!"

Cia jo žemė, jo namai. Tai labai daug, nes "nieko daugiau šiame pasaulyje man nebereikia". Čia—beržas svyruoklis prie Lėvens, ant žemės vyturiukas čirena pamažu, čia džiausmu uždega krūtine iš širdžių daina ištryškus... Cia, Vilniuje, Valbasys augina savo duoną—eiles, džiaugiasi tėvynainių darbais, turtinančiais gimtąjį kraštą. Džiaugiasi kaip gelėmis, o jos,

Vienmečiams

Mums dėjo našta ne pagal pečius, O pagal sąžinę. Ir liepė nešti. Ir tu, suspaudęs širdį dar kiekčiau, Užmiršdavai, kad MES yra ir aš.

Yra tik MES, kurie viską nesvėrė Atidavė ir nepaklausė, kiek mokės. Taip ėjo metai. Mes vien kvapą gėrėm Svaiginančios didžiulės ateities.

Gyvenom mes ir jautėm plakant širdis Su tūkstantmilijonine mase. Ir džiaugėmės, kad jų plakimą girdim Visuos didžiuos mūsų liaudies darbuose.

Mums partija išrašė juos ne syki Į širdį, į gyvenimą, į kadrinius lapus. Ir mums atrodo, gimėm bolševikais Ir brendome per vienerius metus.

Toje veržliojo srovėj, tam sukury mus metų Daug kas neišnešė—suklupo po našta, Bet tie, kurie tesėjo, tie pamatė Naujus akiračius savo gimtam krašte.

Ir mūs pečiai tarytum paplatėjo, Ir kelias mums toliau lengvesnis bus. Mes sunkiai į gyvenimą atėjom, Bet mes pamatėm, koks jis nuostabus.

Vladas Mozūriūnas

LIAUDIES DAILĖ

[Karpiniai]

Karpymo iš popieriaus menas pasaulyje žinomas apie 2000 metų. Vienspalvis ir įvairiaspalvis karpinius seniai naudojo japonai, kiniečiai, lenkai, vokiečiai, italai...

Lietuvoje karpiniai atsirado žymiai vėliau. Dažniausiai tai buvo balti antspaudų popierėliai įvairiems karalių, dvarų raštams, balto popieriaus užuolaidėlės langams, staltiesėlės lentynoms, lempų gaubtai paprastų žmonių namuose. Karpiniai šiuo metu prisitaikė prie šiuolaikinio gyvenimo reikalavimų. Jais dažnai puošiamie tiek visuomeninių, tiek asmeninių pastatų interjerą. 1981 m. surengta popieriaus karpinių paroda Vilniuje, "Lazdynų" kino teatre, parodė, kad karpymas iš popieriaus mėgstamas daugelio įvairių profesijų ir amžiaus žmonių.

Karpiniai—tai meno kūriniai, žirklutėmis iškirpti ar peiliu išpjautyti iš popieriaus. Karpiniai gali būti labai paprasti arba labai sudėtingi tiek kompozicija, tiek vaizduojamo objekto kruopščiu detalizavimu. Viskas priklauso nuo karpytojo sumanymo, jo sugebėjimų. Beje, atsakymus į daugelį klausimų, susijusių su karpymo menu, galima rasti J. Daniliauskienės ir N. Jurėnienės knygelėje "Karpiniai" ("Mokslas", 1981).

Pagrindinė karpinių medžiaga yra įvairių spalvų ir įvairaus storio popierius. Karpymui naudojamas plonas rükomas, "šilkinis", rašomasis, ofsetinis, vyniojamasis, spaudos popierius. Karpinį paklijuojame (jei reikia) ant storesnio popieriaus: piešimo, braižybos, puskartonio ar net kartono.

Svarbiausias įrankis karpyti yra žirkklės: didelės ir mažos, siauros ir plačios, plonos ir storos, ilgos ir trumpos. Patogiausias—mažos,

anot poeto, kaip ir poezija keliauja po pasaulį, teikdamos grožį akiai ir džiaugsmą širdžiai.

Susimąstymo valandėlę mintis pakyla keliauti—nuklysta vėl į jaunystės žemę Braziliją, kur dar liko draugų. "Mėgstu su žmonėmis pabendrauti, laiškais susirašinėti". Parašo "Laisvei" straipsnių, parašo draugams—kaip jums ten sekasi, ar tvirti dvasia?

Algis Juodupis

plonos, siauros, tiesios, smailais galais žirklutės. Karpinyms gali būti išpjaujamasis ir smailiu peiliu, skalpe. Apvalias karpinio detales galima iškirpti reikiama skersmens metaliniais vamzdeliais—puansonais (skylamušiais). Karpinius galima išbadyti ir peiliu, yla: Peilis daromas iš storos pavalkinės adatos, jos smaigalį įkalus į medinę rankenėlę, o auselę nupjovus ir paaštrinus galastuvu, vėliau—švitrinu popieriumi. Ašmenys turi būti smailiojo trikampio viršūnės formos.

Lengviausiai ir paprasčiausiai įdomų karpinį gausime sulankstę popieriaus kvadratą į 6 ar 8 dalis, iškirpę įvairius trikampius ir vingelius jo sulenkimo vietoje bei gražiai apkarpe kraštą.

Ant visų rūšių karpinių galime užklijuoti iš spalvoto popieriaus iškirptų detalių, paryškinančių karpinio detales: gelės vidurėlį, paukščio akį, pusę lapo...

Įvairiai iškirptus karpinius įvairiai ir naudojame. Kiauraraščiai naudojami lentynų užtiesalų kraštams, užuolaidėlėms ant langų, vietoj staltiesėlių po kavos puodelių, kaip dekoratyvinis kilimėlis tuščioje sienoje arba lyg dekoratyvinė pertvara, atitvėrianti kambario dalį.

Karpiniai, kuriuos klijuojame ant stambesnio popieriaus, naudojami atvirukams, paveikslams, knygų iliustracijoms.

N. Jurėnienė

Liaudies meistrė karpytoja

VILNIUS DIDĖJA IR AUGA

Vilnius šiandien. Lazdynai.

Iš pradžių truputis statistikos: pokario metais Vilniaus teritorija išaugo 2.5 karto, gyventojų skaičius—4.5 karto. Kasdien Vilniuje gimsta vidutiniškai 18-20 vaikų; natūralus prieaugis per metus sudaro apie keturis tūkstančius žmonių, o iš viso gyventojų mieste per metus padaugėja apie 11-12 tūkstančių. Vadinasi, 2000-aisiais metais Vilniuje numatoma apie 700 tūkstančių gyventojų.

Tad atitinkamai turi augti ir miestas. Juo labiau, kad numatoma naujojo tūkstantmečio pradžioje vienam gyventojui vidutiniškai skirti 18 kvadratinė metrų bendro ploto. Taigi per šį palyginus neilgą laikotarpį, nepilnus dvidešimt metų, reikės pastatyti beveik dar tiek pat gyvenamojo ploto, kiek turime ligi šiol, t. y. nuo 7 milijonų kvadratinė metrų išaugti iki 12.8 milijono.

Kaip kuriomis kryptimis vystysis miestas? Numatyti trys generalinio plano vystymo etapai. Pirmasis—nauja statyba šiaurinėje miesto dalyje. Iškilis gyvenamieji rajonai Justiniškėse, Pašilaičiuose, Fabijoniškėse, Santariškėse. Ten bus

LIAUDIES MEISTRO PARODA

Mažeikiuose J. Garelio elektrotechnikos gamyklos liejikas J. Kaveckas po pamainos imasi peilio ar kaltelio. Jo medžio drožiniai pabuvojo ne vienoje respublikinėje parodoje, eksponuoti įvairiuose šalies miestuose, Indijoje, Vokietijos Demokratinėje Respublikoje.

Dabar Mažeikiuose atidaryta personalinė J. Kavecko darbų paroda. Liaudies meistras pateikė ir pirmuosius, ir naujausius drožinius. Lankytojai apžiūri skulptūrinę grupę "Lietuva", "Žemaičių kalvį", "Piemenuką", mylimiausią meistro darbą "Kūrėjai", kurio pirmasis variantas papildė respublikos liaudies meno fondus.

6

pastatyta daugiau kaip dviejų milijonų kvadratinė metrų bendro ploto gyvenamieji namai, kuriuose apsigyvens apie 120 tūkstančių žmonių.

Antrasis etapas—miesto vystymas pietvakarių pusėje, link Lentvario ir Grigiškių. Čia namotama pastatyti daugiau kaip vieno milijono kvadratinė metrų bendro ploto gyvenamųjų namų, kuriuose atsves įkurtuves apie 60 tūkstančių naujakurių.

Na, o trečiasis etapas, iki 2000-ųjų metų ir vėliau, tai šiaurės vakarų miesto kryptis, vadinamasis Sudervės gyvenamasis rajonas. Ten bus pastatyta maždaug 1.26 milijono kv. metrų bendro ploto gyvenamųjų namų su maždaug apie 70 tūkstančių gyventojų.

Kartu su generaliniu planu sudarytas ir detalus miesto centro planavimo bei rekonstravimo projektas, apimantis apie 450 ha teritorijos. Parengtas ir 260 ha ploto senamiesčio, kaip sudėtinės miesto centro dalies, regeneravimo projektas. Jie numato sudaryti kuo patogesnes darbo buities ir poilsio sąlygas vilniečiams. **Iš "Tiesos"**

STATYBINĖS MEDŽIAGOS KAIMUI

Projektinį galingumą pasiekė melioracinio stiklūno—medžiagos drenažo sistemoms izoliuoti—gamybos pajėgumai Panevėžio stiklo fabrike. Šios produkcijos vartotojams penkmečio antraisiais jau patiekta beveik dvigubai daugiau negu pernai.

Panevėžio fabrikas—vienas iš daugelio respublikos statybinių medžiagų pramonės įmonių, kurių kolektyvai, įgyvendindami TSKP CK gegužės plenumo nutarimus, sparčiai didina kaimui skirtos produkcijos gamybą, gerina jos kokybę. Jau artimiausiu metu gerokai daugiau didelę paklausą turinčių molinių plytų gamins Daugėlių sta-

TARYBŲ LIETUVOS NOVATORIAI

Kauno Prano Ziberto šilko kombinato inžinierė Aldona Valiušaitienė pripažinta geriausia Tarybų Sąjungos lengvosios pramonės racionalizatorė. Jos pasiūlytos ir pritaikytos gamyboje naujovės padėjo Tarybų Lietuvos liaudies ūkiui sutaupyti daugiau kaip milijoną rublių.

Pradėjusi savo darbo biografiją prieš ketvirtį amžiaus audėjos mokinė, Aldona Valiušaitienė dabar didžiulio kombinato vyriausioji technologė. Bedirbdama ji baigė Kauno Antano Sniečkaus politechnikos institutą ir dar būdama studente įsijungė į kombinato novatorių judėjimą. Netrukus ji tapo įmonės išradėju ir racionalizatorių draugijos pirminės organizacijos vadove.

Šiandien A. Valiušaitienės sąskaitoje—beveik 100 naujovių, pritaikytų įvairiose Tarybų Sąjungos tekstilės įmonėse. Geriausia šalies lengvosios pramonės novatorė labai daug padarė, kad kombinatas, kuriame ji dirba, būtų pirmaujantis šalyje. A. Valiušaitienė ne tik techninių naujovių autorė—jos dėka praktiškai visi įmonės inžinieriai, daug darbininkų dalyvauja racionalizatorių judėjime. Gamybininkų-novatorių pastangomis combine automatizuoti visi pagalbinių procesai, dauguma audinių, patobulinus jų gamybos technologiją, dabar niekuo nenusileidžia geriausiems pasauliniams standartams.

A. Valiušaitienė—viena iš šimto tūkstančių Tarybų Lietuvos novatorių. Visus juos vienija respublikinė Racionalizatorių ir išradėjų draugija. Jos pirmininkė inžinierė Angelė Bielinšienė pasakoja:

—Respublikos novatorių būrys dabar vienas didžiausių Tarybų Sąjungoje. Valstybė, pramonės, transporto įmonės, statybos organizacijos visokiopai skatina gamybininkų kūrybinį aktyvumą. Stambiose gamyklose, fabrikuose specialiai jiems įkuriama naujausia aparatūra, įrengimais aprūpinti eksperimentiniai barai. Mokslinio tyrimo institutų, aukštųjų mokyklų specialistai konsultuoja racionalizatorius, rengia jiems seminarus. Įmonėse vis daugiau susikuria kūrybinių novatorių brigadų, kuriose kartu su inžinieriais, darbininkais dirbuojasi ir mokslininkai. Tai žymiai paspartina naujovių sukūrimą, jos greičiau pritaikomos gamyboje. Tarybų Lietuvos racionalizatoriai

tybinių medžiagų gamybinis susivienijimas. Naujajame jo ceche, kuris per metus išleis 60 milijonų plytų, dabar montuojami įrengimai. Papildomi šios produkcijos gamybos pajėgumai pradės veikti ir Ignalinos statybinių medžiagų kombinatė. Penkmečio antraisiais vartotojai gaus 150 tūkstančių sūtertinių kilometrų drenažo vamzdžių. Toks kiekis visiškai patenkina respublikos melioratorių poreikius.

Daugiau kaip trečdaliu išaugs šiame penkmetyje plačiai naudojamų dirvų nurūgštinimui klintmilčių tiekimas respublikos ir Kaliningrado srities ūkiams.

Statybinių medžiagų gamintojai, bendradarbiaudami su respublikos Statybos ir architektūros mokslinio tyrimo instituto specialistais, padidino kaimo statyboms skirtos spalvoto šiferio gamybą. Gražesnės spalvos, geresnės kokybės čerpes kaimo namams metų pabaigoje pradės tiekti ir Palemono keramikos gamykla. **Iš "Tiesos"**

išeina ir į tarptautinę areną. Ju sukurtos staklės, žemės ūkio mašinos, įvairūs prietaisai dabar veikia daugelyje užsienio įmonių, ne kartą buvo demonstruojami tarptautinėse parodose, kur susilaukė aukšto įvertinimo.

Visose respublikos įmonėse, organizacijose, atskirose pramonės šakose, taip pat visus Lietuvos, net Tarybų Sąjungos mastu reguliariai rengiami racionalizatorių konkursai. Štai Jonavos "Azoto" trašų gamykloje kas trys mėnesiai išaiškina geriausias moterys-novatorės, jaunieji racionalizatoriai. Tad nenuostabu, kad kūrybinės minties žmonių pastangomis ši stambi chemijos pramonės įmonė pastaraisiais metais gerokai padidino produkcijos išleidimą, visiškai nebeteršia atmosferos.

Respublikinė racionalizatorių ir išradėjų draugijos taryba daugelyje respublikos miestų organizavo specialias racionalizatorių mokyklas. Čia pradedantys novatoriai sužino apie kūrybinės minties vystymąsi Tarybų Sąjungoje, Lietuvoje, jie informuojami apie naujausius mokslo ir technikos pasiekimus, supažindinami su patentologijos pagrindais. Savo patyrimu dalijasi geriausi racionalizatoriai.

Daug naudos Lietuvos racionalizatoriams duoda pasikeitimas patyrimu su kolegomis iš kitų tarybinių respublikų. Kūrybinių komandiruočių metu gimsta daug vertingų sumanymų. Vien šiais metais, pavyzdžiui, pritaikius novatorių pasiūlymus, Tarybų Lietuvoje iš sunkaus rankų darbo į labiau kvalifikuotą pervesta apie tris tūkstančius darbininkų.

Už kiekvieną pritaikytą naujovę autoriams mokamos premijos. Racionalizatoriams teikiama nemažai lengvatų, jiems sudaromos galimybės pabūvoti respublikoje, šalyje ar užsienyje rengiamose techninės kūrybos parodose. Labiausiai pasižymėjusiems kūrybinės minties žmonėms Lietuvos TSR Aukščiausiosios Tarybos Prezidiumas suteikia respublikos nuspelnusio racionalizatoriaus garbės vardą.

Pabal racionalizatorių pasiūlymus pritaikytos naujovės kasmet duoda didžiulį ekonominį efektą. Vien 1981-1982 metais Lietuvos liaudies ūkiui sutaupė apie 150 milijonų rublių. Didžioji dalis gauto pelno skiriama įmonių gyvenamųjų namų, vaikų lopšelių-darželių, gydymo įstaigų statybai, poilsio bazių kūrimui. **Vytautas Žemaitis**

P. RAUDUVĖS GRAFIKA

Vilniaus dailės parodų rūmuose buvo surengta Lietuvos TSR nuspelnusio meno veikėjo grafiko Petro Rauduvės personalinė kūrinių paroda, skirta dailininko gimimo 70-osioms metinėms.

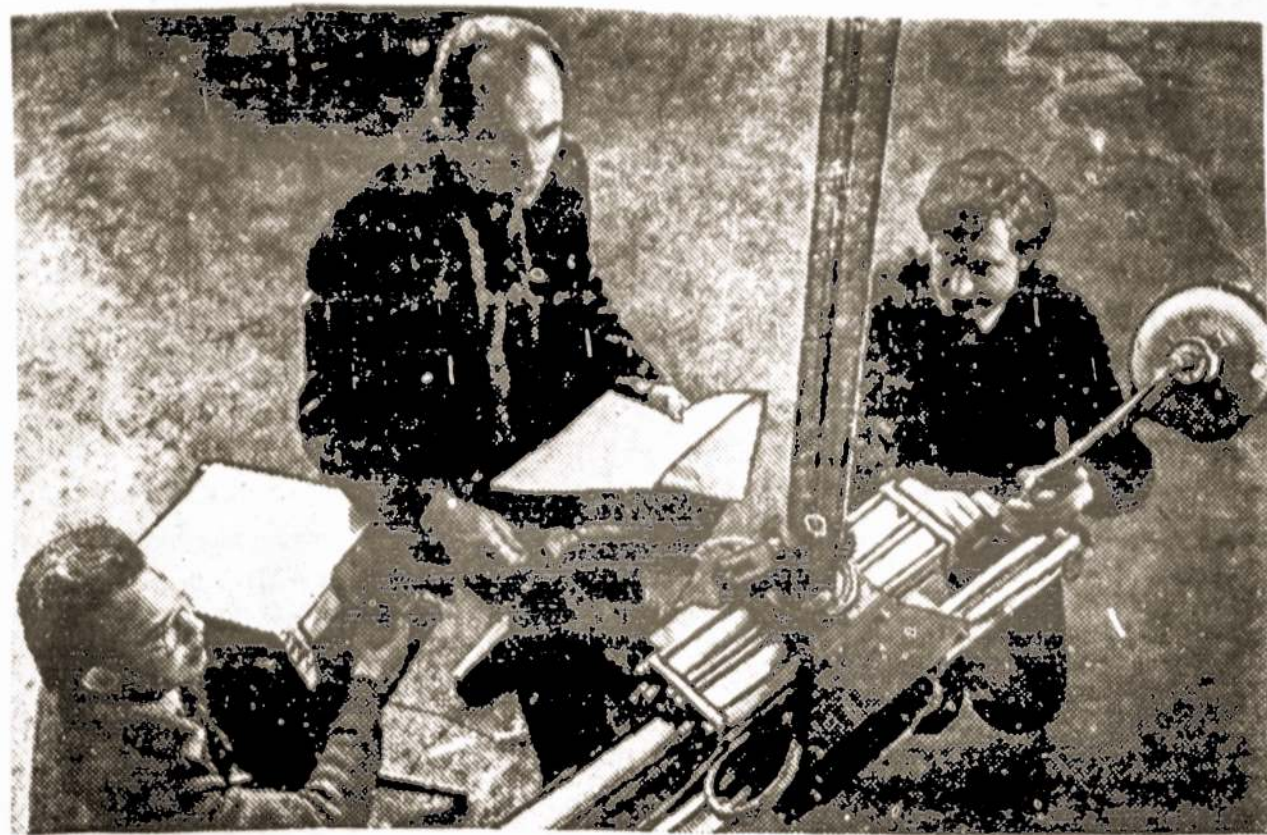
Ekspozicija supažindino lankytojus su ilgamete grafiko kūrybine veikla. Parodoje buvo apie 400 estampų, knygų iliustracijų, ekslibrisų.

ZENKLAI KELIAMS

Nauji, ryškūs, iš toli matomi kelio ženklai pastatyti prie Kauno-Klaipėdos, Vilniaus-Molėtų ir kitų respublikos automagistralių. Juos gamina šiemet pradėjęs veikti "Granito" kelių susivienijimo Piliškių kelio ženklų gamybos filialas. Jo projektinis pajėgumas—40 tūkstančių rodyklių, informacinių stendų per metus.

Vilnius, 1982 lapkričio 25

Panevėžio "Ekranu" gamykla pirmoji Tarybų šalyje pradėjo automatizuoti presuoti kineskopų ekranus ir jų korpusus. Dabar čia yra aštuoni barai, kur dirba robotai. Pagal panevėžiečių dokumentaciją įmonei robotus gamina vengrų firma "Tungaram".

Nuotraukoje: **Pramonini robotą surenka ir išbando (iš kairės) inžinierius konstruktorius A. Vaišvila, mechanizacijos ir automatizacijos skyriaus viršininkas J. Kisielius ir inžinierius konstruktorius E. Vaičikonis.**

A. Sabaliausko nuotrauka

Panevėžyje negamino veidrodžių, o dabar . . .

Jonavos baldų kombinatas užsākė Panevėžio baldų fabrikui pagaminti 350 figūrinių veidrodžių. Baldininkai jais papuoš naujojo Vilniaus viešbučio svečių kambarius.

— Veidrodžiais mes aprūpiname visus savo respublikos baldų gamintojus, — pasakoja Panevėžio baldų fabriko vyriausiasis konstruktorius Alfonsas Andriūnas. — Kelių pagrindinių specialybių žmonės gamina apvalių, stalinių, kampuotų su stiklo lentynėle ir kronšteinais, pakabinamų ant šilko virvelės, ovalinių bei kitokių veidrodžių. Mūsų veidrodžiai tarnavo ir olimpiados dalyviams Maskvoje Izmailovo rajono viešbučių komplekse.

Veidrodį pagaminti nėra taip paprasta, kaip atrodo iš pirmo žvilgsnio. Jo gamybai prireikia 14 valandų. Pirmieji pasaulyje dideli veidrodžiai pagaminti padengiant stiklą gyvsidabrio ir alavo amalgama. Paskui šis kenksmingas sveikatai būdas pakeistas cheminiu sidabravimu.

Dabar visame pasaulyje veidrodžių gamybai sidabro naudojama vis mažiau. Panevėžiečiai, kaip ir

kiti šalies veidrodžių gamintojai, juos gamina vakuume aliuminavimo būdu.

Gaminant veidrodžius, gali pasitaikyti 24 rūšių defektai. Daugiausia veidrodis nukentia nuo stiklo trūkumų. Beje, kokybės žiūri kontrolieriai, o vartotojams ne pro šalį žinoti, kad ir labai geriems veidrodžiams kenkia aukštos temperatūros, jų permainos, drėgmė ir garai, ilgai veidrodžiui, jei jis pakabinamas, pavyzdžiui, vonios kambaryje, gali pradėti gesti, luptis.

Beveik 120-ye šalies miestų gaminami veidrodžiai. Panevėžiečiai veidrodžius gamina jau daugiau kaip 15 metų. Jie stiklą gauna iš Saratovo, aliuminio foliją — iš Leningrado, volframo vieta, reikalingą veidrodžių gamybai, atsiunčia maskviečiai. Per metus Panevėžyje vien tik baldinių veidrodžių pagaminame 140 tūkstančių kvadratinį metrų. Vaizdžiau kalbant, plataus vartojimo prekė — veidrodis iš fabriko pas vartotoją keliauja 10 metrų pločio ir 14 kilometrų ilgio juosta.

Arnoldas Čaikovskis

Pastaraisiais metais Akmenės rajono Kivyklių kolūkyje labai pagyvėjo kultūrinis gyvenimas. Pastatyti modernūs kultūros namai su 280 vietų sale, naujose patalpose įsikūrė biblioteka. Saviveiklininkams nupirkti muzikos instrumentai, tautiniai rūbai. Žmonės aktyviai dalyvauja čia organizuojamuose festivaluose, vakaronėse, tradicinėse šventėse. Aktyvūs vokalinis ir vaikų instrumentiniai ansambliai, agitbrigada. Labai populiarus etnografinis ansamblis, daugiau kaip dvidešimt metų koncertuojantis žemdirbiams.

Nuotraukoje: **Etnografinio ansamblio dalyvės.**

A. Dilio nuotrauka

Vilnius, 1982 lapkričio 25

Lietuvos sportininkų laimėjimai

— Vilniaus "Medžio" sportinio techninio klubo narys sporto meistras Jurgis Siaudkulis trečią kartą tapo Tarybų Sąjungos automobilių žiedinių lenktynių čempionu. Finalinės varžybos vyko Kijevo trasoje.

Gerai šios klasės varžybose pasirodė ir kitas Vilniaus "Medžio" STK atstovas Vytautas Tarailė. Jis komandos interesais važiavo nerizikuodamas ir užėmė šešią vietą. Panevėžietis Vaclovas Gudelevičius finišavo devintas.

— Klaipėdos "Neptūno" krepšinininkai viešėjo Sveicarijoje, kur dalyvavo Ženevoje surengtame tarptautiniame krepšinio turnyre, vykusiame vieno minuso sistema. Klaipėdos atstovai iš pradžių nugalėjo Prancūzijos SNR krepšinininkus 86:48/48:17/, o finalinėje dvikovoje įveikė Ženevos SATUS penketuką 82:42/42:14/ ir iškovojo nugalėtojų taurę.

— Siaulių "Tauro" rankininkai iš TSRS vyrų rankinio pirmos grupės

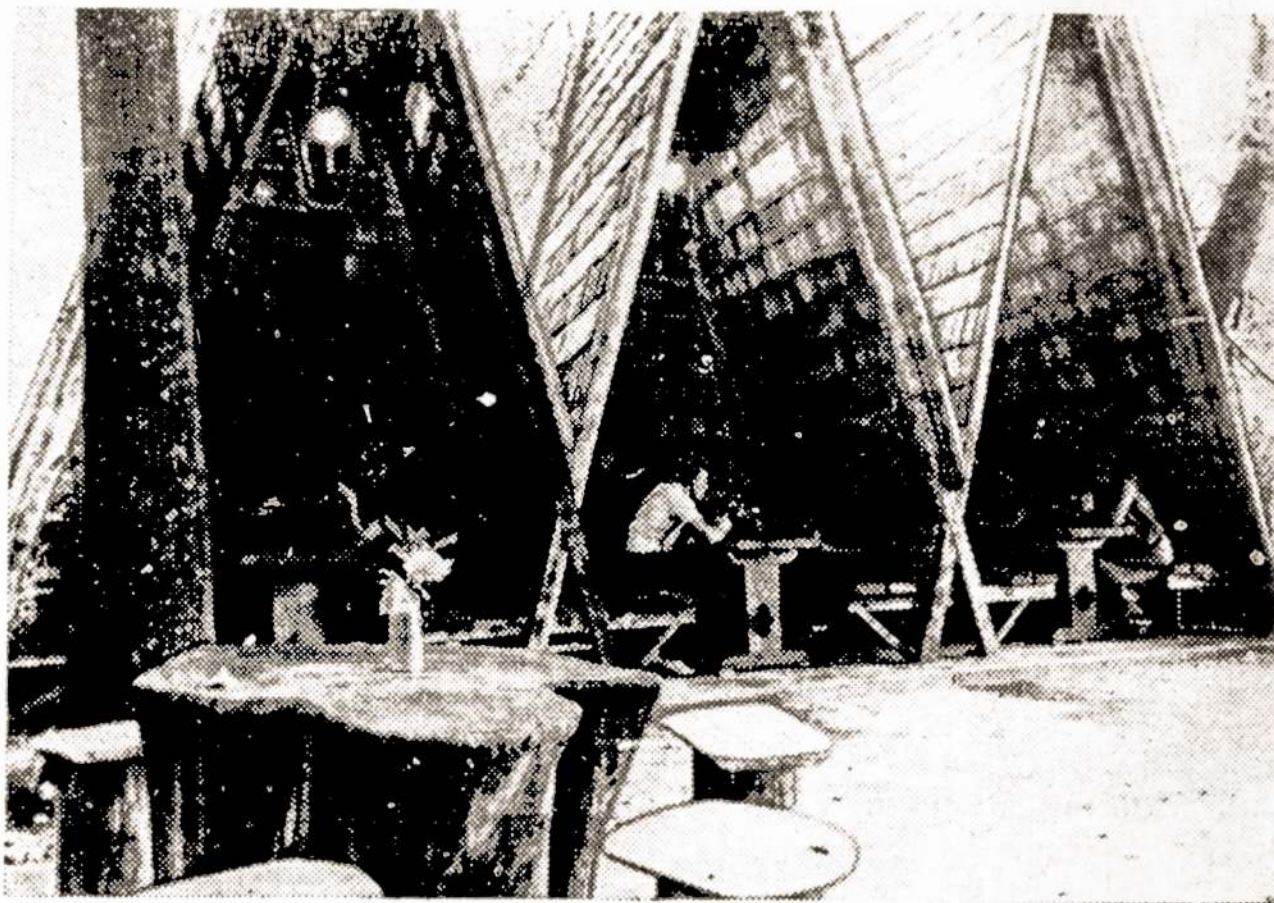
čempionato pirmojo turo varžybų Frunzėje parsivežė aštuonius taškus iš dešimties galimų. Iš pradžių šiauliečiai pralaimėjo Tallinno "Kooperatoriui", o antrose rungtynėse įveikė Volgogrado "Kaustiką". Po to sekė tik pergalės.

— Kijeve vyko sąjunginės "Urožajaus" jaunių bokso pirmenybės. Čia dalyvavo ir Lietuvos nemuniečiai, iškovojo vieną aukso ir du sidabro medalius.

Po atkaklių susitikimų "Urožajaus" čempionu tapo vilnietis O. Ciuprinas, vicečempionu — vilnietis S. Fiodorovas ir šilutiškis A. Cibirka.

Šalies motorciklininkų kroso pirmenybės vyko Kirovgrade. Čia gerai rungtyniavo Lietuvos atstovas R. Paurys. Stardavęs 500 ccm variklių klasėje, jis užėmė trečią vietą ir pelnė bronzos medalį. Nugalėjo maskvietis A. Ovčinkovas.

Iš "Sportas"

Mėgiama darbo žmonių poilsio vieta yra Birštono turistinė bazė. Atostogų metu turistai gyvena jaukiuose katedžuose, čia yra erdvi valgykla, sporto salė, žaidimų aikštelės. Birštono turistinėje bazėje per metus savo atostogas praleidžia apie 13 tūkstančių žmonių.

Nuotraukoje: **Turistinės bazės vasaros tipo valgykla.**

G. Svitajaus nuotrauka

Žmogus, važiuojantis dviračiu, atrodo jaunesnis

Žmonėms, kurie stengiasi išsiugdyti ir išsaugoti sveikatą, grožį, jaunystę ir gerą nuotaiką iki gilių senatvės — dviratis būtinybė.

Ne paslaptis, kad, peržengus trisdešimt, glemba raumenys. Jei žilė, raukšles paslepti gelbsti kosmetologai, tai glembantį kūną išgelbės dviratis. Dviratis geriausia širdies kraujagyslių ir sąnarių gydymo ir profilaktinė priemonė. Jei jūs susinervinęs, blogos nuotikos — sėskite ant dviračio, negalavimą kaip ranka atims. Marselio gyventojas Emanuelis Vitrija pasiekė rekordą — 13 metų gyvena su persodinta širdimi. Ir kasdien važinėja dviračiu.

Neteisūs tie, kurie vengia dviračio dėl solidaus amžiaus. Kiekvienas žmogus, važiuojantis dviračiu, atrodo jaunesnis už savo bendraamžius. Specialistai teigia, kad tie žmonės, kurie aktyviai važinėja dviračiu, sulaukę 80 metų atrodys 10-15 metų jaunesni.

Mados gerbėjams siūlomi įvairių formų dviračiai. Moterys gali pademonstruoti kelnes, šortus. Modernus dviratis padaro jas dar patrauklesnėms, grakštesnėms.

Tie, kurie nori numesti nereikalingą svorį, turi žinoti, kad per dieną pusvalandį važinėjant dviračiu, po 12 mėnesių svoris sumažės 6 kilogramais.

Neuropatologai teigia, kad pusę sergančių nemiga nuo jos kenčia dėl fizinio neveiklumo. Geriausias vaistas — prieš miegą bent pusę valandos pasivažinėti dviračiu.

Nebijokite drėgno, lietingo oro. Pasivažinėjimas lietuviui dulkių patys natūraliausias ir geriausias veido masažas.

Specialistai tvirtina, kad važiuojant dviračiu mūsų amžiaus skaitiklis sukasi atgal. Argi ne puiku! Iki 20 metų dviratis pramoga, nuo 30 — režimas, o nuo 40 — darbas, kasdieninis ir atkaklus, duodąs rezultatų. Tad nuo rytdienos visi, nežiūrint amžiaus, išsilavinimo ir profesijos, sukime pedalus!

Z. Engelmanienė
Kauno "Žinijos" draugijos lektorė

BRANGIAKALIŲ ŽVĖRELIŲ FERMOJE

Kauno kilnojamosios mechanizuos kolonos brigada Lapių tarybiniame ūkyje statomoje brangiakalių žvėrelių fermoje baigė montuoti įrengimus.

Pradėjus veikti 60 tonų pašarų per pamainą gaminančiai virtuvei, didžiuliams šaldytuvams, kompresorinei, kitiems aptarnavimo bloko pastatams, fermose bus galima kasmet išauginti 50 tūkstančių šiaurės žydriųjų lapių.

As I See It

NELLIE DE SCHAAF

SHEER FANTASY!

One cannot help but marvel at the sincerity President Reagan can project when facing the camera, and announcing the "peaceful" intentions of the United States toward the USSR.

Day in, day out, we are deluged with propaganda via radio, TV, and in the press, about the ability of the United States to survive a nuclear war with the USSR.

We hear of the millions of Russians who would be incinerated, and the MILLIONS OF AMERICANS WHO WOULD BE SAVED if they crawled into a hole, pulled SIX FEET of Dirt over their heads, and then topped it with a door! Military genius' must have very little faith in the American educational system to think that even a SIX YEAR OLD could swallow such drivel!

Just WHEN were Americans to begin digging such holes? Also where? And what would be the dimensions for an entire family? What about food, light, heat, sanitation facilities? If these facilities were destroyed in the entire country, where would these HUMAN HOLES get theirs?

Several decades ago, we, too, were facing an **imminent catastrophe** and were panicked by the Civil Defense into building, or buying, cement monstrosities to place in back yards. One wonders how many of these gullible souls are still sitting in their Civil Defense shelters with their water, bucket of sand and a shovel, awaiting the enemy?

The only DEFENSE AGAINST A NUCLEAR WAR, IS TO PREVENT IT! The USSR has pledged NOT to be the first to start a nuclear war, THEY HAVE NOT SAID THAT WILL NOT RETALIATE! If the United States were so suicidal as to risk a nuclear war, the destruction would make the ruins of Pompeii looked like a pile of children's blocks.

The ATOM BOMBS rained upon Japan 37 years ago are STILL CLAIMING VICTIMS IN HIROSHIMA AND NAGASAKI. Thousands are still wasting away in hospitals, devoid of any strength. Many more thousands of Japanese people are hidden away in isolated areas, too horribly disfigured and burned to be seen by the public. Not even their families know of their existence.

Young Japanese girls from the bombed areas cannot get married because no young man will marry them and risk having deformed, or monster children.

Yet, we are told by our military genius' that we can survive a nuclear war when a NUCLEAR BOMB IS ONE THOUSAND TIMES MORE POWERFUL THAN THE ATOM BOMBS USED IN JAPAN!

STAYING THE HAND OF THESE NUCLEAR FANATICS IS OUR ONLY CHANCE OF SURVIVAL!

*****

Conscientious Objectors during the war in Viet Nam required a special kind of courage to resist the pleading, and the threat of being disowned by their families, for refusing to fight in a war that they KNEW was wrong, and immoral.

3

This year, young men who refuse to register are finding many allies denied the young man of the Viet Nam era. More and more churches, priests, peace organizations, anti-militarization committees are providing moral and physical support to those who believe in the commandment "Thou Shalt Not Kill."

As young men are being selectively heralded into court for refusing to register, they are greeted by demonstrators, pickets, leaflet-distributing friends, all determined to demonstrate their support, not even the threat of imprisonment or violence from the police deters them.

None of the young men convicted of failing to register for the draft has shown the slightest sign of reversing his decision, to the chagrin of the Draft Board.

These are the young men deserving of our support. They are the ones who can prevent our country from being drawn into a nuclear war which NO ONE CAN WIN!

*****

The American press derives much pleasure, and footage, from criticizing elections in Socialist countries. They point to the superiority of our system, which allows US to choose OUR candidates, and not merely to vote YES as in the Socialist countries.

It is little known that the voters vote "YES" in socialist countries only after choosing **their own candidates** from various factories, collective farms, the professions. The person receiving the largest number of votes is the person whose name is placed on the ballot for the "YES" vote!

If we choose **our own candidate**, why do we not learn of their identities until the names have been decided upon in some smoke-filled back room of either the Republican or Democratic Parties?

And why do **INDEPENDENT** CANDIDATES find it so difficult to get their names on the ballot even though **THEY ARE THE PEOPLE'S CHOICE**?

Why do the "hopeful" candidates of the major political parties spend millions upon millions of dollars to be elected to offices paying only tens of thousands of dollars a YEAR? These are questions worth pondering.

*****

ONE FOR RIPLEY'S "BELIEVE IT OR NOT"

Chicago's Nov. 2nd election will have to enter the book of Ripley's "Believe It Or Not." **THREE DAYS AFTER THE ELECTION**, not even the newscasters would venture a guess as to whether Adlai Stevenson or Gov. Thompson had won the Gubernatorial election!

The voters were presented with a new method of voting on a punch card, containing **ALL** the names of candidates running for **all offices**. They were told this method was superior to the old paper ballots, as it required no writing, no "X"ing—merely a punch opposite the desired candidate's name.

To everyone's surprise, and amazement, **ALL** the candidates—**EXCEPT THE GOVERNOR**—knew that they had been elected on Nov. 2nd. Only the Gubernatorial

Iš Vakarų Vokietijos

"TURISTAS"

Praeitų metų spalio 30 "Laisvės" Krisluose R. Baranikas rašo:—Yra žodis "turistas", kurį mes visi gerai žinome: žmogus, kuris keliauja pamatyti kitą pasaulio dalį.

Bet man visuomet atrodė, kad tas pavadinimas netinka Amerikos lietuviams, kurie vyksta aplankyti Lietuvą. Tiesa, jie nuvyksta trumpam laikui, ir būtų klaida pasakyti, kad jie "grįžta". Bet tam tikra prasme, dvasioje, jie **grįžta vietoje vykti kaip turistai**. Koks tu turistas, kai mindinėji žemę, kurią lietė tavo basos vaikiškos kojos, koks tu turistas, kai geri ta patį vandenį, kurį kadaise gerdavai iš senoviško šulinio? . . .

candidates were kept in the dark, because votes had not been turned in from either: 10, 29 or 100 polling places! How, since ALL offices were listed on the same card could only the Governor not know whether he had won or not?

*****

Poland is no longer the apple of Pres. Reagan's eye. No more food baskets, or financial contributions, from America's Poles to aid their "starving" countrymen.

President Reagan has revoked Poland's most favored national trade status. In retaliation, Gen. Wojciech Jaruzelski suspended circulation of the Polish language magazine "Ameryka" distributed by the U. S. Embassy.

Restrictions are to be placed on U. S. scholarship invitations, and there is speculation that Poland might delay approval of a new N. S. ambassador to Warsaw, and a Polish ambassador to Washington.

The Polish Government in cracking down on Solidarity union and its attempts to "strike at the national economy and undermining the process of normalization." Fugitive leaders of the outlawed Solidarity union had called for future strikes. Their admitted to overthrow the government.

The Polish Government has warned that "Poland will not allow itself to be closed in a reservation like the American Indians."

*****

Hockey fans—those who love the sport for "sport's sake" and not for "violence sake" are deeply concerned over the fate of Boston Bruins' Normand Leveille, who suffered a cerebral hemorrhage after taking a hard blow on the ice in a hockey game against the Vancouver Canucks.

He has been lying unconscious since the game, and doctors fear that if he survives, he is not expected to regain full command of speech or motor functions. This, for a talented young player whose whole life and career lay ahead of him!

More and more people are turning away from hockey, because it is merely an exercise in violence and mayhem! Today's game is characterized by team brawls, stick swinging, open attacks on referees. The game is deadly and players are forced to win at any cost, even if it means ending a human life. This is warfare—NOT SPORTSMANSHIP.

The rules of hockey are badly in need of revising. **We do NOT need to win at any price mentality!**

Kalbininkai turėtų sugalvoti geresnį žodį.

Sie R. Baraniko samprotavimai tinka daugiau Lietuvos išeiviams, kurie savo gyvenimo šaknis turėjo įskverbę į Lietuvos žemę, kurie sentimentu sumetimais grįžta vėl į jaunystę. Bet tokio tipo "turistų", tai ne paslaptis, vis mažėja. Žmonės miršta. Atsiranda nauja generacija, kurie apie Lietuvą nežino tik iš tėvų, net iš senelių pasakojimo. Jiems nuvažiavimas į Lietuvą tą patį reiškia, ką ir nuvažiavimas į Meksiką ar Havajus. Sentimentaliu prisiminimų nėra ir negali būti. Bendraujant su lietuvių kilmės žmonėmis, kurių tėvai yra kilę iš Lietuvos, mano patirtis rodo, kad pas juos gimsta mintis užsukti į tėvų gimtąjį kraštą ir bent kartą pamatyti tėvų dangiškai nupasakotą Vilkaviškį . . . Jie nori grįžti į **tėvų pasakotą Lietuvą**. Bet, kaip žinome, tą problemą galima spręsti. Pav., jeigu giminės kvieštų. Bet daugumas tų giminų ir neturi, nes tėvai dėl kokio nors menkniekių yra su giminėm susipykę jau dešimtmečius. Antras variantas, vykti turistu. Bet kaip patirtis rodo, gida! tokiems "turistams" nėra pasirošę. Jeigu neturi Lietuvoje nei giminų nei pažįstamų, gidas tokiu atveju duoda turistui standartinius pasiūlymus, visą laiką nuobodžiaujant. Ir dar blogiau jeigu tėvai tave lietuvių kalbos neišmokė . . . Vokietijoje dar yra "Tėviškės" organizuojamos mokinių ir jaunimo kelionės. Bet čia tik lašas jūroje. Kaip patirtis rodo, norinčių vykti į Lietuvą yra daugiau. Man atrodo, būtų laikas pradėti sistemingai organizuoti keliones žmonių, kurie nori atrasti savo Lietuvą, apie kurią tėvai tiek kalbėjo . . .

"FAKTAS"

Frankfurto Komunaliniame kine lapkričio ir gruodžio mėnesiais vyksta Tarybinių respublikų filmų festivalis. Net kelis kartus bus rodomas lietuviškas filmas "Faktas".

Romas Šileris

Lietuvos žemdirbystės instituto Elmininkų bandymų stoties mokslininkai ruošia bulvių auginimo technologiją siekiant išauginti kuo didesnį derlių su mažiausiomis darbo sąnaudomis.

Nuotraukoje: Jaunesnysis mokslinis bendradarbis Kęstutis Rainys ir vyresnioji laborantė Eugenija Klimavičiūtė nustato bulvių krakmolingumą. A. Dilio nuotrauka

Vilnius, 1982 lapkričio 25

ATVIRAS LAIŠKAS "VILNIES" REDAKCIJAI

Visuomet galvoju, kad į Lietuvą žmonės turistinėmis grupėmis vyksta pamatyti savo gimtosios žemės, susitikti su giminėmis bei pažįstamais, pasižnekti ir pasižiūrėti po ilgo nesimatymo. Bet pasirodo, jog ne visiškai taip yra. Su išsilgusiais savo giminėmis bei artimūnų, vyksta ir blogos valios žmonių.

Kai anąkart aš vykau dar nesu- pratau to, bet jau buvo keista, kad kai kurie bendrakeleiviai turistai į Lietuvą vežėsi po du tris didelius lagaminus visko prisikrovo, o mano pažįstamas naujienietis, kuris vyko jau kelintą kartą, vežėsi net penkis sunkius lagaminus ir nepaisė už tris šimtus svarų viršsvorio sumokėti lėktuvų kompanijai.

— Ko tiek daug veži?—aš jo tada paklausiau.

— Žinai kaip yra, giminų turiu gyvą pekla, vienam kai ką, kitam kai ką, taip ir prisikrovė penki lagaminai,—jis nekaltai man pasiaiškino.

Šią vasarą mūsų miesto lietuviai susiorganizavo į grupelę net dešimties žmonių vykti Lietuvon penkioms dienoms per kažkokią Niu-jorko kelionių agentūrą. Prie grupelės prisidėjo ir tas mano pažįstamas naujienietis, taipgi ir mano antros eilės pusbrolis. Nuėjęs į autobusų stotį išleisti savo antros eilės pusbrolio, žiūriu—tas naujienietis vėl vežasi kelis didelius lagaminus.

— Paklius žmogus su tiek lagaminų,—šalia manęs stovėjęs man nepažįstamas dypukas, matyt, irgi atėjęs išleisti pažįstamo, prašneko.

— Turbūt turi daug gimičių,—lyg tas naujienietis būtų man nepažįstamas, pradėjau jau su dypuku šnekėtis.

— Nė velnio,—dypukas šyptelėjo,—nori dykai pasivažinėti, o jeigu pavyks, tai ir uždirbti.

— Kaip tai!—aš nustebau.

— Labai paprasta,—dypukas ėmė pasakoti,—jeigu turi apskurę giminę ar bičiulį, nuvežk lagaminą vien tik skurlių ir tai kelionė apsimokės, o jeigu nuveši džinsų, kalkuliatorių ir kitokių elektroninių daiktų, tai dar ir uždirbsi.

Man vis dar buvo neaišku.

Dypukas pasakojo toliau:

— Apsukrus giminę ar bičiulis parduos, o už rublius Lietuvoje nesunku gauti ir gintaro, ir aukso... Atvežęs čia parduosi, ir kelionė dykai atsies. Tik įsivaizduok tamsta! Už paprastą gintaro nėrinėlį čia galima gauti du šimtus ir daugiau dolerių!

— Už džinsus, už kalkuliatorių gal ir gali gauti ten padoresnę sumą rublių, bet ne už skurlius,—nenorėjau tikėti viskam, ką dypukas pasakojo.—Lietuvoje žmonės skurlių turi kiek tik jiems reikia,—pasakiau jam.

— Ponas, žmonės visur protiniai nedaug,—dypukas ėmė ginčyti,—kaip mums kas neamerikoniška yra kitioniška, o Lietuvoje kas amerikoniška yra kitioniška. Kauno Audinių fabriko šilko suknelės daug elegantiškesnės, bet moterys ar merginos paprastos medžiagos amerikoniška suknele labiau džiaugiasi. Patyriau aš pats, kai lankiausi Lietuvoje,—dypukas kalbėjo ir atrodė man, jog nemeluoja.

Po dviejų savaitių, kai grįžo iš turistinės kelionės į Lietuvą tas mano naujienietis, susitikęs jį su visu žingeidumu paklausiau:

— Na, kaip pavyko kelionė?

Vilnis, lapkričio 25

— Kol per Maskvą reikės važiuoti į Lietuvą, niekad daugiau nevažiuosiu,—buvo piktas ir įniršęs ant Maskvos muitininkų.—Kratė kaip pasiuveliai,—ėmė pasakoti,—nuvykdamas išsigyniau, kad vežu dovanas giminėms, bet grįžtant be jokių ceremonijų viską atėmė ir pasiuntė atgal į Lietuvą broliui.

Aš tuoj supratau į kokią bėdą jis buvo pakliuvęs:

— Tai gal daug ką veži?—tyčia paklausiau.

— Tik penkis gintaro nėrinėlius ir savo apatines drapanas.

— Ir drapanas atėmė?

Ne, jas paliko.

Sau vienas pagalvoju: štai kodėl amerikiečius lietuvius turistus Maskvoje taip krato. Susekė, kad važiuoja ir blogos valios žmonių. Už kelis tokius begėdžius į nagą ima visus.

Skaitytojas

Vilniaus pakraščiuose daug dailių namelių, paskendusį vešiuose soduose. Tai sostinės darbininkų ir tarnautojų kolektyviniai sodai. Jų šeimininkai kasmet išaugina nemažą vaisių ir daržovių. Vilniaus konservų fabrikas netoli kolektyvinių sodų įrengtuose priėmimo punktuose superka išaugintą derlių. Fabrikas šiemet numatė perdirbti iš kolektyvinių sodų 500 tonų vaisių.

Nuotraukoje: Respublikos statybos ministerijos "Orgtechstatybos" tresto kadro skyriaus darbuotojas Petras Naglys ir jo žmona mokytoja Mina savo sode nuima derlių.

M. Baranausko nuotrauka

DETROIT, MICH.

Sunkiai serga

Klubietis ir LDS bowleris Paul Lopenis spalio 22 gavo širdies priepuolį ir dabar randasi Beaumont ligoninėje, sunkiai serga. Jo šeimininkė Alice Sharka pranešė, kad jis niekad nesirgo, dirbo savo darba banke per visą dieną, o vakare su savo broliu Jonu vyko kėglį lošt. Grįžęs į namus labai susirgo. Paskaukė jo brolių, kuris nuvežė jį į ligoninę. Ir dabar yra blogoj padėty. Jaunas, nevedęs, 50 metų amžiaus ir atsitiko tokia didelė nelaimė. Būtų gerai, kad parašytumėm jam kortelę į namus: Paul Lopenis, 19552 Hamburg, Detroit, Michigan 48205. Jis bus linksmesnis ir greičiau pasveiks.

Šaunios vestuvės

Visiems gerai žinomi detroitiečiai, visų organizacijų nariai, Kestutis ir Antonette Garelis, surengė šaunias vestuves savo jauniausiai dukrelei Nanette Cassandra Garelis. Spalio 15 d. 7 val. vakare

elegantiškoj vietoj The Dearborn Inn, apsidėdė Nanette su Thomas Walter Cendrowski. Gražioj salėj juos apvedino liberalas ministeris. Pamerė buvo jaunosios sesutė Diane Garelis. Kitoj gražioj salėje buvo puota. Po skanios vakarienės prie smagaus orkestro buvo šokiai iki vėlumos. Svečių buvo apie du šimtai. Iš kitų miestų dalyvavo jaunosios brolis Aaron Garelis su žmona Sandy iš San Antonio, Texas; dėdė Edward Garelis su žmona Harriett iš Kalifornijos; pusbrolis Ricky Smith su žmona Cindy iš San Antonio, Texas; draugė Annabelle Root iš Fort Lauderdale, Florida, ir David Rye iš Čikagos. Jaunieji leis savo medaus dienas Acapulco, Mexico. Tai tikrai buvo nepaprastai gražios ir skoningai prirengtos vestuvės. Šliūbui skambino pianinu jaunosios teta Estelle Smith.

Dirbant vajuje

S. m. kovo 28 d. mirė klubietė, bowlerių narė Ann Turzak. Kai mirė jos tėveliai Petrušioniai, ji toliau skaitė jų prenumeruotą "Vilnį". Dabar jai mirus, jos mylimas vyras prašė siuntinėti "Vilnį" jos atminčiai. Jis yra čekoslovakas, bet sakė daug supranta lietuviškai ir dalyvauja tarp lietuvių: klube, LDS kuopoj ir su bowleriais. Sakė, nori kad "Vilnis" eitų į jo namus ir toliau. Tai gražus pavyzdys ir būtų gerai, kad kiti čia gimę įsitėmytų.

Adelė Seidler, dukrelė Miko Bradausko, atnaujino "Vilnis" savo tėvelio prenumeratą. Jis sensta, bet jam labai patinka "Vilnis" ir jam nėra nuobodu, kad ateina laikraštis į namus. Taipgi sakė, jog jos tėvelis šiais metais gruodžio 12 d. bus 90 metų amžiaus. Atsiminkime Miką Bradauską ir pasiūskime jam gimtadienio kortelę: Mike Bradauskas, 6731 Memorial Avenue, Detroit, Michigan 48228.

Gražus banketas

Spalio 24 d. įvyko Detroito Lietuvių Klubo rudens banketas. Kadangi buvo garsinta, kad iš Čikagos atvažiuoja Lakštutės su Jonu, vadovaujamos muzikės Valeria Urbikas, į banketą priėjo daug žmonių. Iš Kanados atvažiuavo penkiolika žmonių, iš Phoenix, Arizonos, buvo Anna Suveisdis, iš Fenton, Michigan,—Victor Williams su žmona iš Sterling Hts., Michigan; Stella Lawatich ir iš Čikagos Vincas Bogden, o visi kiti vietiniai. Prieš dainavimą buvo paskleista programa su Lakštutių paveikslais ir daina "Myliu aš tave vieną". Programa buvo nepaprastai graži: buvo solo, duetai, trio ir visi keturi. Dainavo Estelle Bogden, Ann Krisiken, Wanda Gaidan ir John Feiza. Jų mokytoja Valeria Urbikas talentingai juos išmokino ir vedė visą programą. Nors dainininkai tikėjo, jog jų programa buvo ilga, bet mums detroitiečiams buvo trumpa. Norėjome kad jie dainuotų dar ilgiau; buvo malonu jų klausyt. Banketas nepaprastai gerai pavyko ir visi skirstėsi į namus linksmi, pavalgę skanius pietus ir išklausę gražios programos.

Labai gaila

Kai mano tėvelis buvo jaunas, Detroito augo dvi mergaitės: aš ir Angela Bubeliūtė. Mano tėvelis mudvi vežiodavo į choras, į parengimus. Abi užaugome ir dainuodavome ne tik Detroito choruose, bet ir per lietuvių radijo, kurio pranešėjas buvo mano tėvelis Mikas Masys (Detroitietis). Visi detroitiečiai atsimena tą duetą: Bubeliūtė ir Masytė. Vėliau Angela ištekėjo už Stanley Adams (Adomaitis) ir

išvažiavo gyventi į Los Angeles. Siomis dienomis gavau pranešimą, jog spalio 13 d. Angela Bubeliūtė-Adams su savo dukra Sandra ėjo pėsčios skersai gatvę ir mašina, kurią vairavo 28 metų moteris, parbloškė Angelą ir taip smarkiai sužalojo, kad ji mirė ligoninėje už trijų valandų. Dukra nesužeista. Velionės kūnas buvo sukremuotas spalio 20 d. Angela Bubeliūtė-Adams, Los Angeles, Cal., dalyvavo tarp lietuvių; buvo narė Mixmasters (LDS grupė); buvo solistė bei lošdavo operetėse ir veikaluose. Velionė paliko dideliame nuliūdime vyrą Stanley Adams; dukrą Sandra; sūnų Gordon ir daug draugų bei pažįstamų. O mano širdis sužalota netekus savo geriausios jaunų dienų draugės.

Arkivyskupas

Spalio mėn. į Detroito federalinį teismą prisikimšo daug žmonių išklaust arkivyskupo Valerian D. Trifa, buv. Romunijos gyventojų deportacijos teismą. Jis buvo kaltinamas už slėpimą kad jis buvo narys rumunų fašistų organizacijos antrame pasauliniame kare ir, nepasakęs teisybę, gavo Amerikos pilietybę. Valdžios advokatė Kathleen Coleman sakė, jog Trifa gavo šios šalies vizą sakdamas, jog jis buvo populiarių ir religinių laikraščių žurnalistas. O iš tikrųjų jis buvo prezidentas Geležinės Sargybos studentų judėjimo ir redaktorius jų laikraščio vardu Libertatea.

Tame laikraštyje būk tai Trifa spaustino raštus skatindamas žydų persekiojimą. Lygino žydus su utėlėmis ir kaltino juos už išprievartavimą krikščionių moterų. Advokatė Coleman sakė, jog Trifa įvažiavo į Ameriką pagal Displaced Persons Act kaipo perkeltasis asmuo, o šis aktas buvo dėl pagalbos nukentėjusiems nuo nacių vokiečių, ir todėl jis įvažiavo neteislingai, per melagystę. Teismas tęsėsi tris dienas iki nutarimo, kad arkivyskupas Trifa išvažiuos iš šios šalies per 60 dienų, kai kita šalis sutiks jį priimti.

Tarp kitų liudininkų prieš Trifa buvo Dr. Charles Kremer, Niu-jorko dantistas, kuris sakė per trisdešimt metų rinkęs faktus ir liudininkus prieš arkivyskupą Trifa, kuris būk tai yra atsakingas už mirtį tūkstančių rumunų žydų ir krikščionių 1941 metais. Doktoras Kremer yra prezidentas komiteto "To Bring Nazi War Criminals to Justice in the U.S.A." Doktoras Kremer Detroito pasakojo, kad Rumunijos fašistų milicija vardu "Geležinė Sargyba" su trokais surinkdavo žydus ir krikščionis ir nuveždavo į girią. Ten išskandavo didelę duobę, pastatydavo žmones prie duobės ir nušaudavo juos į duobę. Kitus nuveždavo į skerdytes. Prieš juos užmušant "Geležinė Sargyba" nupjauzdavo žmonių ausis, nosis, krūtis ir lyties organus. Paskiau padėdavo žmonių kūnus ant blokų ir papjauzdavo žydišku stilium: už kaklo kraujagyslių pakabindavo juos ant kablių, vėliau išimdavo jų žarnas ir pakabindavo ant kaklo, o ant pilvų parašydavo "žydų mėsa" (kosher meat). Dr. Kremer sakė, jog per tris dienas 1941 sausio mėn. skerdytės buvo sukurstytos trijų "Geležinės Sargybos" narių: Horia Sima, Dimitry Groza ir Viorel Trifa. Dr. Kremer teismo pabaiga buvo nepatenkintas, nes, pagal jo manymą, nei viena šalis nepriims arkivyskupo Trifa, ir jis čia bus per kokius tris metus.

Stefanija

Laiškai ir parama

Antigo, Wis.

Gerbiami vilniečiai, siunčiu 30 dolerių, tai bus už prenumeratą, o kas liks—"Vilnies" fondui. Į Lietuvą nebesiūskite laikraščio, nes nieko jie man iš ten neberašo, daugiau pažįstamų ten neturiu. Gero pasisekimo visam "Vilnies" personalui.

Agnes Balis

Hemet, Cal.

Gerbiamia Nellie, siunčiu \$30 čekį atnaujinti mano žmonai prenumeratą ir \$20 "Vilnies" paramai. Miestas pakeitė mūsų namo numerį, tai prašau pataisyti adresą.

Gera, kad parašai į "Vilni" angliškai ir lietuviškai. Jūsų informacinės žinutės įdomios. Kitą savaitę vyksime į Los Angeles, aplankysime Chester ir Sophie Kent. Jie visuomet buvo geriausi mūsų draugai. Dabar, kai gyvename už 85 mylių, tai retai besusieinam. Su jais kalbant prisimindavome ir Jus. Linkiu viso geriausio Jums darbuotis ir palaikyti "Vilnies" ėjimą.

W. Raila

Kenosha, Wis.

Dear Nellie, enclosed is a money order in the amount of \$40. \$20 is for 2 sub. renewals, the balance is a contribution for Vilnis: \$10 from Stella and Alex Lisneck, \$10 from Mary Marruza of Racine. Alex Lisneck loves to read, therefore for a while his reading was limited due to a cataract. Now, since the cataract has been corrected he is very happy that he can see good and resume his reading. Mary Martuza who is 93 years young is happy that she can continue reading her periodicals, although, at times she says, "if I overdo it, then the eyes start to burn a little". Lucky lady! She is, who can still read without glasses. Zenon Puikis and John Strich both residents of Brookside Care Center, both were in good spirits the day we visited them. Puikis and John don't see one another as they did before. Puikis is in the West Wing and John was transferred to the East. Finally we received the October 14th issue of Vilnis. We were saddened to see the caption above the picture of Antanas Bimba, that appeared in this issue of Vilnis. Hope this beautiful weather continues for a while, say at least till the first of the year. This way it will shorten the winter. Sincerely yours,

Alvina Strich

Sterling Hts., Mich.

Dear friends, enclosed check for \$10. Please renew gift subscription Vilnis to Elizabeth Daugėla. She has moved to a new address as of a month ago.

Stella Fawatsch

P.S. I would like to mention that the Act 14th Vilnis did not arrive till 25th a day after the 24th Lakštutės concert in Detroit. I did not miss the beautiful concert, but would have had I not knowing about it a few days ahead from my Chicago friends. Perhaps many more missed too.

S. L.

ILSĖS BIMBIENĖS LAIŠKAS

On Nov. 4th I received letter from Ilsė Bimba, written Oct. 31, 1982. I hope she will not mind my sharing parts of it with you.

She wrote:

Dear Nellie,

After reading your "As I See It"

Aptarti "Vilnies" reikalai

"Vilnies" direktorių tarybos posėdis įvyko spalio 30 d. Posėdį atidarė sekr. J. Marazienė, nes pirm. Estelle Bogden neatsilankė. Tvarkos vedėja išrinkta Millie Kancerienė.

Praeito posėdžio protokolas skaitytas ir priimtas. Adm. raportą davė Nellie De Schaaf apie darbą laikraščio pastogėje ir naujų skaitytojų gavimo vaju. Finansinį raportą davė Julius Urbikas. Redakcijos raportą davė S. J. Jokubka. Jis žymėjo, kad viskas eina sklandžiai.

Plačiau apkalbėtas buvo rendavimo reikalas, bet tą klausimą galutinai išspręsti palikta administracijos darbuotojai Nellie De Schaaf.

Visi direktoriai rūpestingai reikė mintį, kad turime daugiau dėti pastangų gauti naujų skaitytojų, ne tik senus atnaujinti.

Jau pradėta reikėti mintis, kad turime nedelsiant ruošti prie sekančių metų ekskursijų į Lietuvą, nes laikas greit bėga ir dažnai vėluojamės.

Sekantis posėdis bus lapkričio 27 d. 1 val. po pietų. Prašau direktorius būtinai dalyvauti.

Sekr. J. Marazienė

LIŪDNA ŽINIA

Johnson City, Ill., mieste spalio 23 dieną mirė plačiai mums žinomas Millie Kancere sesuo. Laidotuvės vyko spalio 25 d. Millie su sūnumi Vyto Yotka buvo nuvykusi, kur prieš išvykstant namo susitiko ir su Vince bei Estelle Bogden, tik ką atvykusiais iš Detroito ir staptelėjusiais mieste.

Millie sesuo buvo dviems metams jaunesnė už Millie. Gaila, kad negailestingoji mirtis neapleidžia nė vieno. Giliausia užuojauta Millie ir jos šeimai.

Nellie

I thought I would write you a few lines. I sure wish that many more people could see it as you see it. It's the only right way to see it.

I am managing somehow. I still can't believe that Anthony is gone. My hopes and wishes were always that he would reach his 90th birthday.

When I took him to the hospital in the ambulance, and he was in the emergency room for over five hours, the doctors told me: "We didn't find anything wrong with him. He can go home now."

Six days later, he was gone. They admitted him because I said his trouble was with his legs, and that "they have to do something about it."

I expected him to come home from the hospital any day but he never did.

He was a great man—as great as they come.

Love, Ilse

P. S. I am making a Memorial Album for Anthony and I have a favor to ask of you—if you come across any article where Anthony is mentioned or see his picture in any paper of magazine, please save it for me.

It will take a long time to complete the Album, but I would also like to put the photographs in there, taken in Lithuania, when I take Anthony's ashes there this coming summer.

Ilse

I do hope that others reading Ilse's touching letter will mail any photographs or articles they might have about Mr. Bimba to her . . .

Nellie

APLANKĖME ANTANĄ CHAPĄ

Roselandiečių susirinkime sužinojome, kad drg. Antanas Chapas spalio 13 d. paslydo ir krisdamas nuo laiptų labai skaudžiai susižeidė. Išbuvęs 8 dienas ligoninėje jau grįžo į namus, bet dar negali vaikščioti. Gydytojai nustatė, kad skilęs kaulas, bet turi sugyti be gipso pagalbos. Po susirinkimo nutarėme jį aplankyti. Mus su K. Kupreikiene nuvežė Sofija Baublienė.

Visos pasisvečiavome ir palinkėjome Antanui sėkmingai pasveikti, o Estellei rūpestingai jį slaugyti. Jų adresas: 4340 S. Artesian Ave.

J. Urmonienė

BUVO NUVYKĖ Į JOHNSON CITY, ILL.

Lou De Schaaf pasigedo savo bowling partnerio Vinco Bogden. Mat, Vincas ir Estelle Bogden buvo nuvykę į Vinco gimtąjį miestą Johnson City, Ill. Vyko jie į ten iš Detroito po "Lakštučių" koncerto.

Vince Johnson City mieste aplankė namą, kuriame augo. Rado jį jau beveik nebeatpažįstamą, perremonuotą. Per daugelį metų miestas irgi pasikeitęs, padidėjęs, išsiplėtęs į visas puses.

Nellie

VANDUTĖ BUVO PUKIAI NUSITEIKUS

Sutikau mūsų mielą solistę Vandutę Gaidam. Besikalbant sužinojau, kad ji tik ką buvo grįžusi iš Detroit, Mich., kur ji su kitomis Lakštutėmis dainavo detroitiečių koncerte. Ji sakė, kad koncertas ir dainos buvo puikios, klausytojai nesigailėjo aplodismentų. Ji ir kitos dainininkės labai patenkintos savo vizitu.

J. Urmonienė

PASIGEDOM ROSE MORKŪNAS

Pasigedom Rose Morkūnas ir jos dukros Jessie. Būdavo jos abi nepraleisdavo parengimo ar kokio suėjimo neatsilankiusios. Pasirodo, kad Rose Morkūnas yra sunegalavusi. Tikėkime, ji pasveiks ir vėl bus su mumis.

Prie to noriu pasakyti, kad Rose Morkūnas šeima yra gyvenusi mano gimtajame mieste Frankfort, Ill. Ir gyvena tik už poros namų nuo namo, kuriame aš augau. Strupinskiai buvo mūsų kaimynai.

Nellie

A. JOKUBAUSKIENĖ NEBE SMAGI

Lapkričio 3 d. po Cicerio Moterų klubo narių susirinkimo į laikraščio administracijos raštinę užėjo Anna Jokubauskienė. Atrodė nuliūdusi, kas jos charakteriui yra neįprasta. Paklausta, kas atsitiko, sako, kad darosi sunkiau ir sunkiau gyventi sulaukus senatvės. Nesmagu jai buvo ir tai, kad Cicerio Moterų klubas likvidavosi.

Buvo ko liūdėti Annai Jokubauskienei dėl klubo likvidavimosi. Būdavo kas mėnesį atvyksta į narių susirinkimus, susitinka su draugėmis, pasišneka, o dabar? . . .

Nellie

TEIRAUJASI APIE KELIONĘ Į LIETUVĄ

Gerai pažįstamas telefonu teiravosi, ar ir kitais metais "Vilnis" organizuos turistines grupes į Lietuvą dešimčiai dienų. Taipgi norėjo žinoti, kada užsiregistruoti važiavimui ir ar bus vėl dvi grupės.

Galui pranešti, kad labai galimas daiktas vėl bus dvi grupės, o gal ir trys. Užsiregistruoti važiavimui reikia ne vėliau kaip iki vasario mėnesio. Vėliau užsiregistruavę, bus laikomi sąrašė ir lauks, kad atsiųstų vietos. Kokių laikų grupės vyks, dar nėra žinios.

Nellie

Apsvarstyti "Vilnies" pastato reikalai

Spalio 30 d. "Vilnies" salėje įvyko Lietuvių darbininkų apšvietos draugijos narių susirinkimas. Kaip žinia, ši draugija rūpinasi "Vilnies" pastato reikalais. Buvo apkalbėti visi namo reikalai. Prieita išvados, kad reikalai tvarkomi gerai.

Nutarta tam tikrą pinigų sumą skirti laikraščio reikalams.

Buvo perrinkta valdyba: pirm. Millie Kancerienė, sekr. S. J. Jokubka, išdininkė P. Malinauskienė.

J. Pateckas raportavo, kad "Vilnies" stogo reikalas sutvarkytas ir netenka šiais metais daugiau apie tai rūpintis.

Sekantis susirinkimas bus šaukiamas valdybai nutarus.

Buvusi sekr. J. M-nė

Cicero Moterų klubas

Lapkričio 3 dieną "Vilnies" salėje įvyko Cicerio Moterų klubo narių paskutinis susirinkimas. Kadangi klube nebėra moterų, sugebančių eiti atsakingas klubą pareigas, narės nutarė klubą likviduoti. Žinoma, dar kelios buvo aktyvesnės darbuotojos, bet jos apkrautos darbais kitose organizacijose.

Gaila, pasigesime Annos Jokubauskienės, A. Dočkienės, M. Marquardt ir kitų, kurios nuolat atėdavo į klubo narių susirinkimus ir ta proga stabelėdavo "Vilnies" administracijos raštinėje. O jų susirinkimai vykdavo kas mėnesį. Toliau gyvenančias, kaip Jokubauskienę, Dočkienę ir kitas vis atveždavo automobiliumi John Feiza.

Nellie

M. IR V. YUDEN LANKĖSI ČIKAGOJE

Minnie ir Vedy Yuden buvo atvykę dešimčiai dienų į Čikagą aplankyti savo dukters Anni May Di Salvo ir jos šeimos. Ta proga buvo užėję ir į "Vilnies" įstaigą atsinaujinti savo prenumeratos ir Minnie motinos Nellie Cere, gyvenančios Hot Springs, Ark., "Vilnies" \$20,000 fondui nuo savęs paliko \$10, kitą \$10 nuo motinos Nellie Cere.

Į "Vilni" jiedu atsivedė ir savo anūką Michael, kuris pademonstravo, kad jau pažįsta alfabeto raides kaip mažasias, taip didžiasias. Buvo smagu matyti berniuką ir pasižiūrėti jo gabumais.

Be to, Minnie ir Vedy atvežė mums su Lou dovaną nuo mano sesers Della Kent ir jos vyro Dan, gyvenančių Mountain Home, Ark., kur gyvena ir Minnie su Vedy Yuden. Mano sesuo pageidavo, kad dovaną gaučiau dar pirm kalėdų.

Nellie

TEIRAVOSI APIE LEONĄ MORKEVIČIŲ

Čikagos pažangių rusų grupuotės dalyvė Stella Tarlowski teiravosi telefonu, ar nežinome kur randasi ilgametis "Vilnies" skaitytojas bei lietuvių ir rusų parengimų lankytojas Leonas Morkevičius. Jos žiniomis, prieš kurį laiką Leonas Morkevičius buvo ligoninėje, bet šiuo metu turėtų būti jau namie. Skambino į jo namus, bet niekas neatsiliepė. Paskui nuvyko, bet nerado. Todėl kreipėsi pas mus žinių apie Leoną Morkevičių.

Tenka laukti, "Vilnies" skaitytojai, gyvenantys šiaurinėje miesto dalyje, apie jį pasiteiraus ir praneš mums.

Nellie

Vilnis, 1982 lapkričio 25

“VILNIES” \$20,000 FONDAS

“Vilnies” \$20,000 fondan nuo 1982 spalio 20 iki lapkričio 4 įplaukė šios aukos:

\$150.00

F. ULINSKAS—Detroit, Mich.

\$25.00

FRANK NAKAS—Detroit, Mich.

\$20.00

AGNES BALIS—Antigo, Wis.

M. ir W. RAILAI—Hemet, Cal.

D. BOGUS—Detroit, Mich.

E. DARŽINSKIŪTE — Detroit, Mich.

\$10.00

STANLEY ZOLPE — Villa Park, Ill.

STANLEY JANKAUSKI — Sun-

rise, Fla.

A. LISNECK—Kenosha, Wis.

MARY MARTUZA—Racine, Wis.

M. ir V. YUDEN—Mt. Home, Ark.

NELLIE CERE—Hot Springs, Ark.

ANNA DOCKUS—Detroit, Mich.

\$6.00

ANNA JACOBS—Chicago, Ill.

\$5.00

MRS. J. RULIS—Rockford, Ill.

A. CHAPAS—Chicago

JOSEPH ŠKĖMA—Detroit, Mich.

RAYMOND MATTHEWS — De-

troit, Mich.

Viso : .....\$ 351.00

Nuo anksčiau buvo 1,055.00

Viso \$1,406.00

ADELĖ BUDRIENĖ LANKĖSI ČIKAGOJE

Sanpetersburgietė Adelė Budrienė lankėsi Čikagoje. Pavišėjo čia tris savaites ir ta proga susitiko daug savo pažįstamų. Sakė, jog jai Čikagoje per šalta ir tuoj po jos anūko vestuvių išskubėjo atgal į Floridą.

Prieš trejus metus Adelė buvo sunkiai sužeista automobilio avarijoje taip, kad ir dabar be lazdos pagalbos vargiai gali vaikščioti. Avarijoje jai buvo sulaužyti keli šonkauliai, pusiau jus ir padaryta sužeidimų viduje. Tačiau nežiūrint to, Floridoje gyventi jai vis tiek labiau patinka negu Čikagoje.

Lankantis čia, po anūko vestuvių, buvo nuvykusi į Lake Geneva drauge su savo dukra Evelyn Ellfsen. Grįžus iš Lake Geneva su dukra buvo užėjus į “Vilni” ir prašė, kad sausio 13 dieną būtų paminėta jos velionies vyro G. K. Budrio mirties sukaktis. **Nellie**

LDS 2-ROS APSKRITIES KUOPŲ ATSTOVŲ KONFERENCIJOJE APTARTA KUOPŲ VEIKLA

Šių metų rugpjūčio mėnesį čikagiečiai iškilmingai pasirošė ir vaišino LDS 25-to seimo delegatus. Apskrities išrinktas delegatų patikimo komitetas gražiai atliko savo pareigas. Po tokio šaunaus įvykio tikėtasi, kad spalio 24 d. apskrities kuopų atstovų konferencija bus skaitlinga ir naši, bet nevisai tas atsiekta. Tiesa, kuopos atsuntė po vieną ar pora atstovų. Iš 7 kuopų tebuvo 10 delegatų, neįskaitant komiteto narius. Net kai kurie buvę seimo delegatai pamiršo ar pavargo ir nedalyvavo.

Konferenciją atidarė apskrities komiteto pirm. J. Marazienė ir kreipėsi į delegatus, kad nominuotų mandatų komisiją. Į mandatų komisiją išrinkta Anna Peters ir Birutė Rasinskienė.

REZOLIUCIJA LDS VEIKLOS REIKALU

LDS 2-ros apskrities delegatai, susirinkę į konferenciją 1982 metais spalio 24 d. “Vilnies” salėje, 3116 So. Halsted St., Chicago, Ill., rūpestingai ir vieningai apsvaustė LDS reikalus ir LDS 25 seimo pravesčius tarimus, sudedame pažadus dirbti visomis jėgomis, kad visus seimo tarimus įgyvendintume. Ypatingai dėsimė pastangas naujų narių įrašymui. Taipgi dirbsime aplamai LDS labui.

Vienbalsiai pasisakome, kad artimai kooperuosime su jaunesnio amžiaus nariais kėglio, golfo ir kituose turnyruose. Prašome visų kuopų stengtis laikyti susirinkimus ir juose aptarti LDS liečiančius reikalus.

Visi šios konferencijos dalyviai pasižadame grįžti į kuopas dirbti, kiek sąlygos leis, kad šioje konferencijoje sudėti pažadai būtų įgyvendinti.

Rezoliucijų komisija:

J. Marazienė

A. Litvinas

Eva Sankus

SMAGU BUVO PASIKALBĖTI

Drg. Onutė Petrutienė buvo apleidusi Bridgeporto koloniją ir retai mums tekdavo ją sutikti. Prieš kiek laiko ji persikėlė gyventi į Bridgeportą. Dėl to mes ją dažniau sutinkame. Ji dažnai išvyksta pasisvečiuoti pas dukrą ir jos šeimą į Pensilvanijos valstiją.

Ji dabar pažadėjo dažniau lankytis į pažangiečių sueigas ir užsirašė laikraštį. Dėkui. **—Vilnietė**

Išrinktas konferencijos prezidiumas : pirm. J. Urmonienė, sekr. Isabellė Peters, rezoliucijų komisija J. Marazienė, A. Litvinas, Eva Sankus.

Perskaitytas praeito susirinkimo protokolas ir priimtas.

Apskrities komiteto veiklos reportą davė J. Marazienė ir Is. Peters. Jos pažymėjo, ką komitetas atliko ir kokią šaunią kooperaciją turėjo iš delegatų pasitikimo komiteto. Jų reportas priimtas.

Kuopų raportuose buvo įvairių minčių. LDS 216 kuopos delegatė Anna Peters raportavo, kad kuopa sėkmingai veikia, daug dirba pasirušimui LDS kėglio turnyro, taipgi prie golfo ir taip toliau. Taipgi LDS 112 kuopos delegatės Is. Peters ir E. Sankus raportavo, kad ši kuopa gaunanti nemažai narių ir šiaip gražiai ir pavyzdgingai veikia sporto šakoje ir aplamai LDS labui. Jų raportai buvo delegatų nuotaikingai sutikti. Kitaip skambėjo kitų kuopų raportai, ypatingai kur daugumas narių yra senyvo amžiaus. Visi skundėsi, kad mažai susirinkimų ir taip panašiai. Yra kuopų, kurios turi sunkumų su išrinkimu fin. sekretorių.

Po rūpestingo apkalbėjimo kuopų raportų, jie buvo priimti.

Rezoliucijų komisijos narys A. Litvinas perskaitė rezoliuciją dėl LDS veiklos, kuri buvo vienbalsiai priimta.

Mandatų komisijos narė A. Peters-Petrutienė raportavo, kad delegatų viso labo randasi 10, kurie atstovauja 7 kuopas. Įskaitant komiteto narius, sprendžiamų balsų buvo 15.

Išrinktas sekantiems metams apskrities komitetas : Isabellė Peters, A. Litvinas, J. Urmonienė, Eva Sankus ir J. Marazienė.

Konferencija uždaryta 12:30.

Jo konferencijos buvo pietūs, o po to draugiški pokalbiai. **J. M-ne**

Jautrus žemiečių atsiliepimas

Šiomis dienomis gavau keletą laiškų iš T. Lietuvos, kuriuose jaudinančiai aprašo mūsų drg. Juozo Karoso laidotuves. Kadangi apie tai jau buvo spaudoje, tai tiek pasakysiu, kad Juozas Karosas buvo biržietis. Gimė ir augo Drąseikių kaime, vos keletas kilometrų nuo Biržų.

Apie laidotuves labai plačiai rašo “Biržų žodis”. Kaip rašo sesutės Eidukaitytės, kurios atvyko į laidotuves iš Vilniaus, susirinko minia prie Biržų ritualinių patarnavimų salės, kur buvo pašarvoti Jungtinių Amerikos Valstijų pažangaus lietuvių Juozo Karoso pelenai. Kupini palydovų 34 automobiliai lydėjo velionį į jo gimtąjį Drąseikių kaimą, kur palaidota jo motina ir kiti šeimos nariai. Kapinėse buvo masinis gedulo mitingas.

Antrame laiške rašo mano brolio dukra Birutė Dagiėnė-Skeberdytė, kad veik visi apylinkės gyventojai sugužėjo į laidotuves. Sako, didelė dalis ir Užsilių kaimo gyventojų dalyvavo, įskaitant ir jos šeimą.

Smagu, kad T. Lietuvos gyventojai taip iškilmingai atsisveikino su savo žemiečių ir ištikimu darbo klasės sūnumi Juozu Karosu.

Sako, gražų juodo granito su ažuolo lapais paminklą pastatė ant kapo velionio žmona Ksavera Karosienė ir duklė Eugenija Stanelienė.

Užsilių Julija

Nežinia kas kaltas

Lapkričio 3 d. suskambėjo telefonas. Atsakau. Girdžiu pažįstamą balsą. Tai drg. Nancy Bangonienė iš Los Angeles, Cal. Pirmiausia ji klausia, kas atsitiko su “Vilnimi”, kad jau 4 savaitės, kaip ji ir kiti kaliforniečiai negauna laikraščio. Pasakiau, kad viskas tvarkoje. Laikraštis išeina ir laiku. Matomai pašto tarnautojai “lėtai” išnešioja.

Nancy apgailestavo, kad drg. Bernotai rimtai nesveikuoja. Sakė kalbėjusi su drg. W. Dorinu, kuris ką tik grįžęs iš T. Lietuvos. Jis savo viešnagė patenkintas ir nesiskundė sveikata. Perdavė S. ir C. Kent ir kitų kaliforniečių linkėjimus.

Reikia tikėtis, kad jau jie bus sulaukę laikraščio. Malonu buvo pasidalinti mintimis su miela pažangiete. Tiesa, ji prisiminė ir savo velionę sesutę Onutę Mikolėniene ir jos vyrą Petrą bei kitus gimines, kurie jau ilsisi šaltame kape. Dėkui jai už paskambinimą ir nors retkarčiais pasikalbėjimą. **Julija**

ROSELANDIETĖS BAIGĖ DARBA

Kuomet organizacija atlieka koki svarbų darbą, smagu apie tai rašyti ir pasidžiaugti. Kitaip yra, kuomet tenka rašyti apie likvidaciją, ypač kuomet jauti, kad dar yra gausybė neatliktų darbų. Bet nuo fakto nepabėgsime. Roselando Lietuvių Moterų klubas susiorganizavo prieš 45 metus, gruodžio 8 d. Be vieno mėnesio turėjau laimės būti šio klubo užrašų sekretorė per tuos 45 metus. Prie to darbo taip pripratau, rodos, kitaip ir negalėjo būti...

Pastaruoju laiku mūsų narių amžiaus našta pasidarė per sunki. Daugelis dėl silpnos sveikatos nepajėgia lankyti susirinkimų. Teko svarstyti klubo ateitis. Daugumas narių pasisakė už likvidavimą, kas ir padaryta. Lapkričio 1 d. turėjome paskutinį susirinkimą. Prieš susirinkimą turėjome pasivaikinimą ir puikią meninę programą. Mums į pagalbą atėjo drg. A. Vaitkienės sesers sūnus, kuris vieši pas Vaitkus. Tai žymus muzikas ir chorų vadovas T. Lietuvoje Jonas Pavilionis. Jis pagrojo akordeonu, pasiskambino pianu ir gražiai padainavo. Su juo duetą dainavo ir Pranas Vaitkus. Taipgi padėjo dainuoti ir pačios narės.

Po gražios, žavios programos pradėjome paskutinį Klubos susirinkimą.

Nutarta Klubos turtas : elektrinis kavos virtuvas, peiliai, šakutės ir kiti šeiminingi reikmenys padovanoti Amerikos Lietuvių Moterų Kultūros draugijai, o jei liks kiek pinigų, tai paremti laikraštį “Vilnis”, kuris per daug metų talpino mūsų veiklos raštus.

Po susirinkimo, visos skirstėsi linkėdamos sveikatos ir susitikimo kituose pažangių organizacijų renginiuose.

Prisipažinsiu, kad buvau labai prislėgta, tarsi grįžau iš artimo asmens šermenių, nežiūrint, kad žinau, jog aplinkybės privertė tai padaryti.

Tie ilgi metai ir daug gražių darbų tebūna neužmiršti ir mums, kurioms dar jėgos leidžia, dirbkime su kitų pažangių organizacijų nariais ir atlikime nors dalį darbo, kurio jau neatliks Roselando Lietuvių Moterų klubas.

Julia Urmonienė

11

LIUDNAS PRISIMINIMAS MYLIMŲ TEVELIŲ

Antano ir Paulinos [Simon] Simionų

Laikas nei audros neužpustys tų skaudžių įvykių, kuomet teko skirtis su brangiausiais asmenimis.

1957 metais lapkričio 21 d. negailestinga mirtis užgesino šviesaus gyvenimo liepsnelę brangaus tėvelio ir uošvio Antano Simon-Simiono.

1978 metais lapkričio 27 d. netikėtai ir nenujaustai sustojo plakusi mylimos mamytės Paulinos Simon-Laužikaitės jautrioji širdis.

Tie 25 metai be tėvelio ir 4 metai be mamytės liūdnei praslinko. Bet Jų kilnus atminimas likosi gyvas mūsų mintyse ir širdyse ir jis toks bus iki jos plaks.

Lai jiems bus amžina ramybė Lietuvių Tautinėse kapinėse.

Liūdinti Duktė—SOPHIE
Zentas—CHESTER
Downey, Cal.

Kaip eina "Vilnies" vaju

[SI SUVESTINĖ NUO SPALIO 20 IKI LAPKRIČIO 5 D.]

Kaip matome, pagal šią suvestinę pirmąją detroitietę St. Masytę. Sparčiai ją vejasi čikagietė Julia Marazas. Sanpetersburgietė Julia Andriulienė nenori pasilikti. Čikagiečiai F. Vaitkus ir Julia Urmonienė dar vis neįsisiūbuoja darbe. Iš tolimesnių kolonijų vadininkų darbo rezultatai dar nedžiugina, bet tai natūralu. Tenka laukti, kad ir jie pasistengs.

Vajininkai išsirikavo taip:

ST. MASYTE—Detroit, Mich.	1360
JULIA MARAZAS—Chicago, Ill.	980
JULIA ANDRULIS—St. Petersburg, Fla.	620
F. VAITKUS—Chicago	340
JULIA URMON—Chicago	280
ALVINA STRICH—Kenosha, Wis.	120
MAGDALEN NOVITSKI—Miami Beach, Fla.	80
VIOLET TRASK—San Leandro, Cal.	40
OFFICE	360

Prisiminus kilnius idėjos draugus A. ir P. Simon

Dažnai girdime išsireiškimus, kad laikas užpusto takus, sulyginamas pėdas iškeliausių į šaltus kapus. Bet nevisuomet taip esti. Jei žmogus gyvendamas nieko naudingo neatliko, gyveno tik sau, tokie žmonės greit pamirštami. Kitaip yra su žmonėmis, kurie gyvendami stengiasi būti naudingi ne tik sau, bet ir visuomenei, ypatingai darbo klasei. Jie pasilieka žmonių mintyse ir jų garbingi darbai kalba už juos.

Siomis dienomis sukako 25 metai, kaip mirtis atskyrė iš gyvųjų tarpo drg. Antaną Simoną-Simionį, kuris gimė Lietuvoje, Palevėnų apylinkėje, Akmenėnų kaime. Šioje šalyje išgyveno 67 metus, visą laiką dirbo su pažangiais žmonėmis ir priklausė pažangioms organizacijoms, nuoširdžiai rėmė pažangią spaudą. Trumpai pasakius, gyvena ne sau, o darbo žmonių labui. Mirė 1957 m. lapkričio 21 d., bet jo gražūs darbai dažnai minimi ir nebus užmiršti.

Antroji brangi asmenybė, tai jo žmona Paulina Simon-Laužikaitė, kuri mirė nuo širdies smūgio 1978 m. lapkričio 27 d. Paulina buvo gimusi 1894 m. lapkričio 23 d. Lietuvoje, Kupiškio apylinkėje, Papių kaime. Į šią šalį atvyko prieš pirmą pasaulinį karą. Jos gyvenimas nebuvo rožėmis išpuoštas. Teko pažinti karti našlaitės dalis. Atvykusi nelengvai dirbo iki sukūrė šeimą ir išauklėjo bei išmokslino vienturtę dukrą, kuri jos likimu rūpinosi ir buvo pirmoji, kur tik buvo motinai reikalas.

Paulina visą savo brandų gyvenimą leido naudingai ir pavyzdinčiai. Priklausė prie pažangių organizacijų, padėdavo renginiuose ir šiaip visur dalyvavo, kur tik buvo svarbus susirinkimas ar demonstracija kovai prieš karą, padėdavo bedarbiams. Nuoširdžiai ir stambiai rėmė pažangią spaudą. Prieš pat mirtį, tarsi nujausdama, įteikė draugams, kad apdovanotų laikraštį "Vilnis". Po mirties jos dukra įteikė nemažą sumą laikraščiu, sakydama, kad tai pildanti motinos prašymą.

Labai svarbu tai, kad jie savo

atžalyną išauklėjo kilnioje susipratusio žmogaus dvasioje, ko daugelis mūsų gerų draugų neatliko.

Vieno ko velionė nespėjo įvykdyti, tai nuvykti į gimtąjį kraštą, pasimatyti su ten gyvenančia sesute Pulkerija Vilčinkiene sulaukusia 95 m. a. dukra Antanina, kurios gyvena Kupiškyje.

Liūdna, kad jų nėra mūsų tarpe, bet jaučiame didelę pagarbą prisiminti jų atliktus gražius darbus.

Nors Paulinos nėra mūsų tarpe, bet jos dukra Sofija, žinodama kaip motina aukštai vertina Amerikos Lietuvių Moterų Kultūros draugiją, dažnai ją motinos vardu apdovanoja. **Vyšnutė**

M. MARQUARDT SILPNĖJA

Išties gaila Marthos Marquardt, kuri savo laiku taip aktyviai reikėdavosi mūsų visuomeniniame judėjime. Dabar diena iš dienos ji silpnėja. Ypač silpnėja jos akys, su klausa irgi turi bėdos. Pavyzdžiui, Cicero Moterų klubo narių susirinkime beveik nesiorientavo kas buvo diskutuojama, sunku buvo girdėti ką narės kalbėjo. Taipgi labai daug yra numetusi svorio. O gi anksčiau buvo buini moteris.

Į susirinkimus ją ir jos draugė Sisevičienė atveža jos žentas. Pasibaigus susirinkimui, paskambina iš laikraščio administracijos žentui, kad parvežtų namo. Žinoma, tai keblu, bet svarbesnių susirinkimų neapleidžia neatvažiuavusi. **Nellie**

PAUL SAKALAUSKAS LIGONINĖJE

Užėjęs į "Vilni" Mike Nečiūnas pasiimti laikraščio, pasiteiravo ar ką girdėjome apie uolų laikraščio skaitytoją Paul Sakalauską. Sužinojom, kad P. Sakalauskas sunkiai sužeistas randasi ligoninėje.

Paul Sakalauską, einantį gatve užkliudė autobusas, sulaužė keturis šonkaulius, koją ir šiaip sunkiai sužalojo. Kadangi žmogus jau virš 90 metų amžiaus, abejojame ar besugrįš namo. Tačiau mes linkime, kad sugrįžtų sugijęs. **Nellie**

S. Zolphis parėmė laikraštį

Spalio 24 d. sutikau drg. Stanley Zolph. Jis nusiskundė, kad toliau nuo Čikagos gyvendamas rečiau susitinka su lietuviais, o ypatingai su pažangiais lietuviais. Jis sako, jei ne laikraštis "Vilnis", tai nežinotų kas vyksta tarp mano senų draugų. Padavė \$20 ir paprašė panaujinti jo prenumeratą, o likusią \$10 paskyrė "Vilnies" paramai.

Smagu buvo su juo pasikalbėti. Nuoširdus jam dėkui už darbininkiškos spaudos paramą. **Vilnietė**

ANN KRISIKEN TUREJO OPERACIJĄ

Plačiai žinoma "Lakštučių" dainininkė Ann Krisiken prieš kurį laiką sunegalavo su kojos kulniu. Pradžioje bandė gydytis adatomis, bet tas nepadėjo. Spalio 28 d. jos sesuo Emily su vyru Dick White ją nuvežė į Mercy Medical Center, kur tą pačią dieną buvo padaryta operacija. Kadangi Medical Center's pacietų nelaiko ligoninėje, Ann pasveikė grįžo namo.

Sako, kol pasveiks, dabar vaikšto pasiramščiudama lazda. Namuose jai pagelbsti jos motina Martha Gužauskienė, nežiūrunt kad ir ji jau 94 metų amžiaus. Bet, girdi, senutė vis dar išverda skanių lietuviškų kopūstų.

Liūdnas Ann Krisiken'ei sutapimas buvo, kad tą dieną, kada jai darė operaciją, buvo jos vyro Ben antros mirties metinės. **Nellie**

MIRĘ LIETUVIAI

Spalio 19 d. mirė Dimitrius Ivanovas, gimęs Lietuvoje, Marijampolėje. Amerikoje išgyveno 33 metus.

Spalio 20 d. mirė Anthony P. Stulga, sulaukęs 87 metų, gimęs Lietuvoje, Tauragės apskr., Šilalės parapijoje, Siaudalių kaime. Amerikoje išgyveno 70 m.

Spalio 23 d. mirė Vincentas Radvilas, sulaukęs 78 metų, gimęs Lietuvoje, Kaune. Amerikoje išgyveno 65 metus.

Spalio 26 d. mirė Josephine Labanauskas-Girdžiūtė, sulaukusi 64 metų, gimusi Chicago, Ill.

Spalio 26 d. mirė Sophie Marčiukaitis-Gečaitytė, sulaukusi 87 metų, gimusi Lietuvoje, Tauragės apskr.

Spalio 26 d. mirė Sophie Rudmin-Samoškaitė, sulaukusi 71 metų, gimusi Lietuvoje.

Spalio 27 d. mirė Milo Krajicek, sulaukęs 66 metų, gimęs Chicago, Ill.

Spalio 30 d. mirė Valeria A. Yasius-Fijalkauskaitė, sulaukusi 87 metų, gimusi Lietuvoje.

Lapkričio 4 d. mirė Petras Narbutas, sulaukęs 82 metų, gimęs Lietuvoje, Rokiškio apskr., Daulienų kaime.

Lapkričio 4 d. mirė Helen Samanas-Ališauskaitė, sulaukusi 59 metų, gimusi Chicago, Ill.

Lapkričio 5 d. mirė Sofija Žumbakienė-Misevičiūtė, sulaukusi 73 metų, gimusi Lietuvoje, Tauragės apskr., Mudelių dvare. Amerikoje išgyveno 33 metus.

LIŪDNAS PRISIMINIMAS

Kazio Batučio

SUEINANT 13 METŲ NUO JO MIRTIES

KAZYS BATUTIS

kilnų atminimą gerbsime ir eisime jo nurodytu gyvenimo keliu.

Skandžiai ir liūdnei praslinko tiek metų nuo mirties mūsų mylimo vyro, tėvo, uošvio, senelio, prosenelio Kazio Batučio.

Velionio jautrioji širdis sustojo plakusi 1969 metų lapkričio 30 dieną.

Nežiūrunt, kad jau tiek metų praslinko, mūsų širdyse padaryta žaizda nei kiek nesumažėjo. Velionio gražus ir pavyzdingas gyvenimas primena jį kiekviename žingsnyje. Jis ne tik buvo pavyzdingas vyras, tėvas, senelis ir brolis, bet ir visuomeniniame gyvenime ir veikloje jis ne tik pats daug dirbo organizacijose, bet ir kitus ragino kiek galint dirbti ir jiems be perstojo rodė teisingą kelią į gyvenimą.

Iki mūsų krūtinėse širdys plaks, mes gražius jo darbus ir

Po šiltosios vasarėlės
Jau atėjo rudenėlis,
Nei saulutė nebeskaisti,
Ir dienužė ein tamsyn.

Dūksta vėjai, krinta lapai,
Puošia kapą geltonai.
Jau žiemužė nebetoli,
Aplkos žemelę baltai.

Slenka, bėga liūdno dienos be sustojimo,
Kur tik einu, kur pažiūriu, vien dyki namai.
Nesimato tavo veido, o Kazimierai,
Ir negirdime tavo balso jau seniai.

Lai Jam, amžinu miegu užmigusiam, būna ramu ilsėtis Lietuvių Tautinėse kapinėse.

Mes lankysime jo kapą ir puošime gyvomis gėlėmis.

Liūdinti Žmona ELZBIETA BATUTIENĖ
Sūnus MOTIEJUS ir Šeima

RICHMOND HILL, N. Y.

Mirus

Antanui Bimbai

reiškia gilia užuojautą jo žmonai Hsei ir kitiems artimiems, draugams bei pažįstamiems.

Nellie De Schaaf
Louis De Schaaf
Vince Bogden

Martha Marquardt

J. ir M. Marazai
Adeline Bacevich
Estelle Bogden